Poštnina pavšalirana.

Leto II., štev. 217 — V Ljubljani, sreda dne 14. septembra 1921 — Posamezna štev. 50 par · 2 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za naseb. osamlje . 280 „
za inozemstvo . . 600 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (56 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (56 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 12/I. Telefon št. 73
Upravništvo: Sodna ulica št. 6. Telefon št. 32
Račun kr. pošt. hran. urada Štev. 11.522.

Ljubljana, 13. septembra.

Konstantno padanje naše valute je alarmiralo celo jugoslovansko javnost. Časopisje pridno išče vzroke in tudi mi smo včeraj poletrali nekaj momentov, katerim bo treba posvečati vso pažnjo, ako hočemo, da se trajno dvigne ugled našega novca. Gospodarski krogi priznavajo pravilnost naših večkratnih izvajanj in pozdravljajo zlasti, da hoče državna uprava energičnejše nego doslej pristopiti izravnavanju naših pasivnih računov napram inozemstvu z zaščito domače produkcije, ograničenjem uvoza in pospeševanjem izvoza. Nesporno je tudi potrebno, da vlada kakor mogoče vzpostavi budžetno ravnotežje ter zajezi naraščanje cirkulacije novčanic Narodne banke brez pokritja. Večjo pažnjo kakor doslej bo morala naša država posvečati špekulaciji z našo valuto doma in na tujih borzah. Vemo, da je n. pr. curiški kurz le fiktiven, in da se v Curihu za naš denar, odnosno našo krono mora plačati mnogo več, nego izkazujejo vsakdanji kurzni telegrami. Znano je, da italijanski, avstrijski, nemški interesenti, ki kupujejo pri nas poljedelske pridelke z ogromnimi intrigami upropaščajo našo valuto. Njim se pridružujejo politični nasprotniki in inozemstvo je polno najneverjetnejših poročil o slabih finančnih, gospodarskih in političnih razmerah v Jugoslaviji.

Mi pa stojimo in mirno držimo svoj hrbet, da padajo udarci z vseh strani po njem. Navzlic najbridkejšim izkušnjam še nismo tako daleč, da bi uvideli važnost in naravnost usodepolno dalekosežnost dobro organizirane informacijske službe — da o propagandi za Jugoslavijo niti ne govorimo. Kdor vidi, kaj znajo Čehi, kako daleč so v tem oziru pred nami celo Bolgari — pa primerja z ogromnimi inozemskimi informacijskimi aparati naš rudimentarni «presbiro», skrivnostno «Avalo», o kateri pravijo, da je ustanovljena kot dopisna agentura (bog vé, komu in kaj dopisuje), naše primitivne dopisne in novinske urade, temu se mora milo storiti. Da ni par privatnih inicijonalno zaneslivih zvez z inozemstvom, mi bi bili sploh popolnoma prepuščeni Dunaju, Budimpešti, Rimu in menda še Sofiji, da informirajo zunanji svet o Jugoslaviji. Še na čeških listih, ki so bratskemu narodu gotovo naklonjeni, se pozna, da jim manjka zanesljivega informatorja o naših razmerah. Tako se širijo dan na dan o Jugoslaviji prave roparske vesti. Včasih priropota za njimi okorna dementirna brizgalna, da brizga po — pogoriščih.

Mi smo zemlja atentatov. Res je padel Drašković in trije ali štirje poskusi so bili izvršeni ali pripravljeni. Na Nemškem je bilo v zadnjih dveh letih 539 političnih umorov, le 27 atentatorjev je prišlo v roke pravice, vsi drugi so ostali nekaznovani — in vendar se o Jugoslaviji stokrat več govori nego o Nemčiji. Mi smo zemlja nemirov. V vseh treh letih našega obstoja ni bilo toliko bun in štrajkov, kakor v Italiji v enem tednu. Mi smo država plemenskih bojev. Najostrejši spor med Hrvati in Srbi ni dosegel dimenzij, kakor borba med Bavarci in Prusi. Smo reakcijonarna država «Obzorane». Po celem svetu so naznanjali dunajski telegrami, da vzdihuje v naših ječah 20.000 komunistov, da je uvedena tortura pri zasliševanju komunističnih poslancev. V Berlinu so socijalni demokrati na en sam dan postrelili več svojih komunistov, nego jih je bilo pri nas kdaj izročenih sodiščem in demokratična Nemčija krepko ustavlja liste a là «Slovenec» in «Jugoslavija», na Angleškem svoje ireške Radiće ubijajo, v Ameriki štrajke dušijo z ognjem in mečem. Našteli smo nekatere najbolj značilne primere. Inozemska, zlasti laška, habeburška in madžarska propaganda deluje z vsemi silami. Obširne organizacije so zaposlene samo s tem, da na tisoče načinov vsak dan znova dokazujejo, kako Jugoslaviji ni obstanka. Pred nami leži informacijski članek, kakoršnega razpošilja neka «Madžarska Liga» po celi Evropi, vsem državnim kancelarijam, novinam, gospodarskim institucijam. Članek se zove «Razpad jugoslovanske države» in dokazuje na podlagi naših klerikalnih, zajedničarskih, narodno - socijalnih, radićevskih in drugih oposicijonalnih listov, da se zdirani «hrvatski, slovenski, nemški, madžarski, albanski, bolgarski, bunjevački in makedonski bratje» dvigajo na krvno osveto.

Da, mi nismo le negativno krivi. Pozitivno pomagamo sovražnikom Jugoslavije! Gospod Pesek je pozdravil ustavo z vzklikom «Ječe se polnijo», gosp. Korošec s protestom, da je »naš narod nikdar priznal ne bo», zajedničarji so oskrunili spomin mrtvega kralja «Jugoslavija» proglaša dan na dan vse, ki se trudijo za državo, za lopove, «Slovenec» dolži Pašića, da le zato še ne demisijonira, ker hoče del našega zunanjega posojila pobasati v svoj žep, kdo bi jih mogel do kraja našteti, ki v nebrzdani strasti in v politični brezvestnosti upropaščajo ugled naše države!

Skrajni čas je, da se pobrigamo za ugled naše Jugoslavije v očeh široke inozemske javnosti. Brez tega bo vse delo za ozdravljenje naše valute od kratkega uspeha.

Albansko vprašanje pred odločitvijo

ANGLIJA IN FRANCIJA PODPIRATA ITALIJO.

Beograd, 13. septembra. (Izv.) Iz Ženeve poročajo, da se je Italiji posrečilo pridobiti angleško in francosko vlado za svoje stališče v albanskem vprašanju, ki pride te dni na razpravo pred svetom zveze narodov. Obe vladi bosta baje podpirali italijansko zahtevo po posesti otoka Saseno in vztrajali na znanem Balfourjevem predlogu, da ostanejo Albaniji meje iz leta 1913.

Vkljub tem, bržčas točnim vestem iz italijanskega vira, naši politični krogi položaja ne presojajo pesimistično. Naše stališče pred Zvezo narodov bo tem lažje, ker je dospelo ravnokar iz Skadra poročilo, da bo poslala revolucijonarna vlada Miriditov v Ženovo k Zvezi narodov posebne odposlance, ki bodo zahtevali, da se prizna severna Albanija za samostojno državo. Albanci bodo na ta način sami najboljše dokazali, da je Albanija kot urejena država nemogoča. Zato je verjetno, da bo Zveza narodov Balfourjev predlog, ki je istoveten s sklepom nekdanje trozveze, odklonila in upoštevala jugoslovanske zahteve.

Političen položaj v Bolgariji

EKSPOZE STAMBOLIJSKEGA V SOBRANJU.

Beograd, 13. septembra. «Echo de Bulgarie» prinaša ekspoze, katerega je imel Stambolijski v narodnem sobranju in ki se glasi:

«Oblast, katero imamo v rokah, nam je postala pred dvema mesecema težko breme. Stavili smo si često vprašanje, ali bi predali to oblast v druge roke ali ne. To bi bili tudi napravili, toda tega ni dopustil narod, kateri nas je poslal semkaj. Naj naštejem nekaj razlogov, vsled katerih je nastala težavna situacija v naši državi. V prvi vrsti so tukaj zastopniki Kemala-paše, ki so prišli iz Carigrada v Sofijo. Mi jih vendar ne moremo napoditi. Ali mari eksistira kaka taka pogodba, ki zahteva, naj odženemo popotnike? Vsekakor so bili zastopniki Kemala-paše pod policijskim nadzorstvom. Pravijo, da je dr. Mohačev, član tracijske organizacije občeval z njimi. Zakaj bi ne? Saj ni nobena politična osebnost.

Potem pravijo: Na Bolgarskem se nabajata dva boljševiška zastopnika. Zahtevalo se je, naj jih stavimo pod policijsko nadzorstvo. Izjavljam, da nismo imeli z njimi nobenih pogajanj. O čem pa naj bi se pogajali z boljševiki? Ali o tem, da bi skupno napadli Grško, kakor se nam očita? To je laž. Vlada je dobila poročilo o slabem stanju nekaterih bolgarskih podanikov v Rusiji. Želeli smo našim podanikom v Rusiji stanje poboljšati. Ker v Rusiji ni bilo nobenih zastopnikov zavezniških sil, nam ni preostalo ničesar drugega, kakor to, da uredimo to vprašanje potom našega delegata Nikolajeva.

Govorilo se je dalje, da se je vojni minister Dimitrov sestajal s Ferdinandom. To je laž. Kar se mene tiče, izjavljam, da sem prejel pismo od bivšega carja Ferdinanda, ki mi ga je pisal na svojem posestvu na Angleškem, kjer se nahaja kot bolgarski podanik. Pismo je bilo povsem zasebnega značaja.

Nadalje se govori, da imamo skrito orožje. Izjavljam, da ga nimamo in tudi medzavezniška komisija je izjavila, da je nemogoče, da bi imeli kaj skritega orožja. Tudi nismo več vneti za vojno, mi smo samo še za mir.

Meni tudi očitajo, da sem Ljeninov pristaš, ker sem nekje napisal, da si moramo Ljenina v marsičem postaviti za vzgled. Kar se pa tiče boljševištva, ga pri nas nič manj ne zatiramo, kakor v Jugoslaviji. Tudi proti kapitalu se borimo. Toleriramo pa seveda produktiven kapital in želimo, da bi se tuji kapital udejstvoval v naši industriji, borimo se samo proti brezvestnim špekulacijam. Očitajo nam tudi, da toleriramo komunizem. Prepričan sem, da so naši komunisti že krenili na pravo pot in da se bodo kmalu približali socialnim demokratom.

Nato je govoril min. predsednik o svojem potovanju po Evropi in je izjavil: Bil sem na Bledu. Ugotavljam, da dobiva ideja sporazuma med Jugoslavijo in Bolgarijo vedno več pristašev v vrstah inteligence Srbov, Hrvatov in Slovencev. Če bi bilo odvisno od naroda, verujte, da bi bilo tri četrtine vsega prebivalstva za bratske odnošaje med obema državama. Separatistična struja v Jugoslaviji je maloštevilna, boljševizma tamkaj ni več. Pokojnega kralja Petra spoštujejo vsi. Oče je bil prvi ustavni pravni vladar Jugoslavije. Najslabše, kar ima Jugoslavija, je njen militarizem. Mržnja napram Bolgarom je vedno manjša. Bolgarska v Jugoslaviji ne uživa pravega zaupanja, ker se misli, da bo v bodoče morda zopet izpremenila svoje zadržanje napram Jugoslaviji. Toda ves ta strah je neupravičen. Iz Jugoslavije sem prinesel domov zelo lepe vtise.

REVIZIJA IZVOZNE CARINE.

Beograd, 13. septembra. (Izv.) Finančijsko - ekonomski komité je danes razpravljal o reviziji izvoznih carin. Eksport lesa se razun železniških pragov oprosti carine, za pšenico bo znižana carina na 20 dinarjev, primerno temu tudi na druge vrste žita. Mlinski promet z Rumunijo je dovoljen proti temu, da ostane polovica otrobov v državi. Carine za živino ostanejo iste z eksportnimi olajšavami za drobno živino. Ministrski svet bo jutri razpravljal o tem predlogu ter ga potem izročil zakonodajnemu odboru v odobritev.

Pečujsko vprašanje

Beograd, 13. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić je obvestil vlado, da so zavezniki izročili Madžarski ultimat, da mora striktno izvršiti trianonsko mirovno pogodbo. Zdi se, da je dobila mala antanta migljaj, da v slučaju, da bi Madžarska še nadalje izigravala trianonsko mirovno pogodbo, intervenira z orožjem. Naša država mora na strogi izvedbi trianonskega miru vztrajati že radi tega, ker madžarska vlada, odkar se je izvršila izpraznitev Baranje, zadržuje pošiljanje pečujskega premoga in grozi radi tega rednemu funkcijoniranju prometa velika nevarnost. Ni izključeno, da bo naša vlada v slučaju, ako ne pride premog iz Pečuja, primorana, da zopet zasede Pečuj.

KRALJ ŽELI POSPEŠITI SVOJ POVRATEK.

Beograd, 13. septembra. (Izv.) Vlada je dobila obvestilo, da se želi Nj. Veličanstvo kralj Aleksander povrniti v Beograd še pred 25. t. m., da prisostvuje 40dnevnemu parastosu za pokojnim kraljem. Kralj Aleksander je dalje izrazil željo, naj odpade slovesen sprejem, ker je v žalovanju.

SIMA MARKOVIĆ V PREISKOVALNEM ZAPORU.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Danes je preiskovalni sodnik zaslišal bivšega komunističnega poslanca Simo Markovića. Ker se je izkazal sum, da je udeležen na atentatu, je bil takoj izročen v preiskovalni zapor.

Zveza narodov noče posredovati v avstrijsko-madžarskem sporu

Ženeva, 13. septembra. Razen korakov, katere je storila avstrijska vlada pri poslaniški konferenci v vprašanju madžarskega vpada na avstrijsko ozemlje pri Kirchschlagu, se je imenovana vlada obrnila tudi na zvezo narodov. Svet zveze narodov je v svoji današnji seji, katere se je udeležil tudi zastopnik avstrijske vlade pri tajništvu zveze narodov, izročil nastopni odgovor avstrijski vladi: «Svet zveze narodov jemlje na znanje avstrijske korake, kakor tudi to, da polaga avstrijska vlada važnost na to, da se člani zveze narodov pouče o kršitvah določb sklede avstrijskega ozemlja. *Ugotavlja, da spričo sedanjega položaja svet zveze narodov ne more posredovati.* Zadeve, ki so združene s tem vprašanjem naj ostanejo za sedaj nerešene. Svet zveze narodov jim bo posvečal največjo pozornost.

Pariz, 13. septembra. V tukajšnjih krogih prevladuje mnenje, da bo treba poseči po nasilnih sredstvih, da se prisili Madžarska k izpraznitvi Zapadne Madžarske in izpolniti obveznosti mirovne pogodbe.

Ostra češka nota proti Madžarski

Praga, 13. septembra. Češkoslovaški minister za zunanje pošle dr. Beneš je včeraj poslaniški konferenci poslal noto, ki se nanaša na dogodke v Zapadni Ogrski. Nota je bila zaeno poslana vladam zavezniških velesil ter rumunski in jugoslovenski vladi in se glasi:

«Njegovi ekscelenci gospodu Cambonu, predsedniku poslaniške konference v Parizu.

Gospod predsednik! V imenu vlade češkoslovaške republike se usojam obrniti na poslaniško konferenco in jo opozoriti na te dogodke:

Že tri tedne se odigravajo resni pripetljaji na Zapadnem Ogrskem. Krdela bivših madžarskih vojakov se združujejo s prostovoljci in tolpami ljudi, katerih značaj se da težko označiti. Poizkušajo se biti prave pravcate bitke z onimi, ki hočejo vzpostaviti red in uveljaviti pogodbe. Vrše se pogajanja, izvaja se teroristični režim in, kakor javljajo poročila, se krivci ne plašijo niti največjih nasilstev. Sosednje pokrajine so zbog tega jako vznemirjene in preplašene.

Zaradi tega neizmerno trpi gospodarsko življenje v teh krajih Srednje Evrope, ki mu je vojna hudo škodovala in vse sosednje države že čutijo nesrečne posledice tega položaja. Politika češkoslovaške republike je poslednja tri leta stremila samo po tem, da bi kar največ pomagala pri pacifikaciji in preustroju Srednje Evrope, in je strogo temeljila na natančnem uveljavljenju skupno dogovorjenih obveznosti, ker si je prizadevala, da se doseže odkritosrčno in lojalno skupno delovanje vseh teh dežel.

Zatorej je češkoslovaška vlada zaradi teh dogodkov, ne da bi hotela preiskavati, kdo je zanje neposredno odgovoren, po pravici zelo vznemirjena in smatra, da je ta položaj, ki se grozi podaljšati, absolutno nevzdržen. Poleg tega sodi, da je njena dolžnost napram zaveznikom in lastnemu narodu, da opozori visoko konferenco na ta položaj, ki je za mir Evrope jako nevaren in jo zaprosi za odredbe, ki bi storile konec anarhijskemu stanju, povzročenemu po intervencijah, katerih ta trenutek nočem imenovati s pravim imenom. Dovoljujem si zlasti naglašati, da bi delo za mir, ki ga vršimo s tolikimi težkočami, da bi dospeli do normalnega stanja in odstranili posledice vojne, bilo jako otežkočeno, ako bi se današnje stanje podaljšalo tudi samo za en dan.

Ravno z zavlačevanjem bolj ali manj neznatnih sporov nastajajo navadno najresnejši konflikti. Treba je zatorej, da se ta vprašanja uredo kar najhitreje. Vlada češkoslovaške republike se ob tedanjem stanju stvari aktivno in neposredno ni vmešala v žalostne dogodke na Zapadnem Ogrskem in tega ne bo storila. Vendar pa mora, ne da bi pretiravala resnost položaja, ki ogroža mir, z ozirom na mišljenje gotovega dela prebivalstva in gotovih političnih činiteljev ugotoviti, da bi bilo za splošni mir mnogo nevarnejše, ako bi se razširilo naziranje, ki ga raznašajo oni, ki so se dogodkov v treh krajih udeležili aktivno, namreč naziranje, da se morejo brez strahu pred pravično in zasluženo kaznijo kršiti mednarodne obveznosti, da se smejo izvrševati akcije, ki nasprotujejo mednarodnemu pravu in da se brez kazni more sistematično onemogočati uveljavljenje mirovnih pogodb, ki so bile svečano podpisane od dotičnih držav, kakor tudi od velesil.

Proseč oprostitve, da se obračam do Vas, gospod predsednik, s to intervencijo, ki jo narekava le stremljenje po varstvu miru in po pokoju dobro mislečih ljudi, Vam zagotavljam iznova, da češkoslovaška republika, v svesti si svoje dolžnosti, varovati mir, ne bo ničesar podvzela brez popolne pritrditve poslaniške konference, zavezniških velesil, kakor tudi vseh onih, ki so pri tej stvari neposredno interesirani».

ERZBERGERJEVA MORILCA.

München, 13. septembra. (Izv.) Policiji se je posrečilo dognati identiteto in imena morilcev Erzbergerja. Oba morilca sta bila vpisana na tukajšnji univerzi, kjer sta tudi skupaj stanovala. Ko sa odšla iz Münchna, sta si preskrbela potne liste v inozemstvo v študijske namene; prvi se piše Heinrich Schulz, drugi pa Heinrich Tillesser. Sumi se, da sta oba pobegnila v inozemstvo.

CIRIL LIČAR — PROFESOR ZAGREBŠKEGA KONSERVATORIJA.

Zagreb, 13. septembra. (Izv.) Znani slovenski pianist, g. Ciril Ličar, bo imenovan za profesorja na zagrebškem konservatoriju.

MEŠTROVIČ SE NASELI V ZAGREBU.

Zagreb, 13. septembra. (Izv) V kratkem prispe semkaj znani umetnik Ivan Meštrović, da prevzame vodstvo kraljevske akademije za umetnost in umetno obrt. Meštrović prevzame odsek za skulpturo, odsek za freske Joca Kijatović, za grafiko pa Tomislav Krizman.

BOMBNI ATENTAT NA REKI.

Reka, 13. septembra. (Izv.) V prošli noči so vrgli neznani storilci v uredništvo tukajšnjega nacionalističnega lista «Vedetta d'Italia bombo, ki je eksplodirala na oknu strojnice. Škoda je neznatna. Trdi se, da so bombo vrgli pristaši avtonomašev.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 209 — 210.50, Bukarešta 211, Milan 945 — 960, London 830—835 Pariz 1655—1675 Praga 270—278 Švica 3840 — 4000, Dunaj 16.10 — 16.26, Budimpešta 49 — 50, valute: dolar 215.50 — 223.50, avstrijske krone 16.50 — 17.50, rublji 20 — 22, napoleoni 785 — 795, marke 210, leji 215, lire 940—945.
Banka za Primorje 740 — 750.
Trg. obrtna banka 235 — 250.
Hrv. eskomptna banka 654 — 658.
Jadranska banka 1700.
Jugoslovenska banka 500 — 505.
Ljub. kreditna banka 815.
Narodna banka 500.
Srpska banka 700 — 705.
Praštediona 5020 — 5050.
Gutman 1435 — 1500.
Nar. šumska industrija 555 — 565
Slavonija 550 — 560.
Trbov. premogokopna družba 735 — 785.

Beograd, valute: franki 410, marke 52.25, leji 52, levi 38.50, avstrijske krone 4.30, češke krone 72, devize: Pariz 410, Praga 70, Dunaj 4.08, Berlin 30.40, Solun 270, Milan 241.

Zürich, London 21.60, Pariz 41.50, Milan 24.75, Zagreb 2.75, Dunaj 0.52, avstr. krone 0.45.

Dunaj, Zagreb 615 — 617, Berlin 1332 — 1350, Budimpešta 206.25 — 209.25, London 5427.50 — 5447.50, Newyork 1456 — 1459, dinarji 2440 — 2460.

Praga, Zagreb 31.60 — 33.40, Beograd 124.50 — 125.75, Berlin 77 — 78, Milan 381 — 388, Dunaj 5.55 — 6.15.

Zakon o Državnem Savetu

Po prevratu je nastala znatna pravna nesigurnost, ker je prestalo še tisto skromno upravno sodstvo, ki je bilo naprej na razpolago onim, ki so se čutili krivično prizadeti po kakem upravnem aktu. V Srbiji se ni mogel vzpostaviti «Državni Savet», v Sloveniji pa se je poskus, da se v Ljubljani ustanovi surogat dunajske upravne sodnije, izjalovil na neurejeni ustavni in upravni poziciji deželne vlade v Sloveniji. Ta instanca je nekaj časa opravljala posle prejšnjih deželnih vlad, deželnih odborov in ministrstev obenem. To je bilo čisto naravno, dokler ministrstva niso funkcijonirala. Od početka leta 1919. naprej pa se je vršil do ustave proces kristalizacije ministrskih kompetenc napram deželni vladi. V tej situaciji bi skoro v vsakem slučaju upravna sodnija prišla v kompetenčni konflikt z ministrstvom, katero bi se morda istočasno ž njim izjavilo kompetentno, da reši pritožbo. Takih konfliktov v prvih letih države noben razumen človek ni mogel želeti.

Treba nam je bilo torej predvsem ustave, da pridemo preko nje do upravnega sodstva. Na temelju ustave se šele more razviti ustrojstvo državnih in avtonomnih oblastnij in ustrojstvo, pristojnost in postopek upravnih sodnij.

Kot eden prvih zakonov prediaga vlada parlamentu zakon o Državnem Savetu, ki naj regulira upravno sodstvo. Na sedežu apelacijskih sodnij ali izjemoma tudi v kakem drugem kraju področja vsake apelacijske sodnije se ustanovi upravna sodnija prve instance. Ta sodnija razsoja o pritožbah interesentov proti upravnim aktom, s katerimi smatrajo, da so krivično zadeti v svojih pravicah. Proti ukrepu ene upravne instance gre pritožba le na eno višjo instanco, odtod pa takoj na upravno sodnijo. Proti ukrepom oblastnih instanc pritožba ne gre na ministrstvo, temveč na upravno sodnijo.

To poslednje načelo jamči decentralizacijo uprave, razbremenjuje ministrstva in je korektura škodljivega vpliva parlamentarizma na odločitve v pravnih zadevah. Res je pri tem v nevarnosti enotnost državne uprave, vendar se ji izognemo s podrobnim zakonodavstvom, z doslednim dajanjem instrukcij in normalij od strani centralnih uradov in kar je najvažnejše: s tem, da so razsodbe upravne sodnije prve instance podvržene pritožbi na Državni Savet.

Državni Savet odločuje o pritožbah zoper upravne akte ministrstev, ki zadenejo interese posameznikov in je obenem druga instanca v upravnem sodstvu.

O pritožbah, ki se v strogo določenih rokih vlagajo tudi brez odvetnikovega podpisa, odločajo senati najprej v nejavni seji, kjer padejo odločitve v slučajih, naštetih v zakonu, ako pa se v nejavni seji pritožba ne zavrne, oziroma izpodbijani akt ne razveljavi, razsojajo v javni seji.

Upravna sodnija je čisto kasatorna instanca, kakor je bila v Avstriji, dasi bi bilo morda pravilno, da bi se v gotovih slučajih, ki so zreli po eventualni dopolnitvi postopka, dopustila izjema sicer pravilnega kasatornega načela.

Med inkompetenčnimi razlogi je važen oni, ki predpisuje zavrnitev pritožbe radi nepristojnosti, ako je odločba padla po svobodnem preudarku upravne instance, v kateri se izpodbija. Tu bi kazalo omejiti samovoljnost, ki je slaba stran svobodnega preudarka, s tem, da se v postopku predpiše, da mora svobodni preudarek vendar imeti temelja v spisu, s čegar dejanskimi ugotovitvami ne sme biti v nasprotju.

Rezultat svobodnega preudarka bi se v razsodbi moral podpreti z razlogi, kar bi dalo upravni sodniji možnost, da si ga pobližje ogleda s stališča nepopolnosti postopka ali protislovja s podatki spisa ...

Ni treba dostavljati, da se jamči upravnim sodnikom ista nezavisnost kakor civilnim sodnikom.

Razume se, da tudi odločbe samoupravnih organov pridejo pod pritožbo na upravno sodnijo.

Nobenega dvoma ni, da od nezavisnosti, čistosti in sposobnosti upravnih sodnij zavisi bodočnost uprave v naši državi. Upravne sodnije so sodnije, t. j. organi države, ki se stavlja na stališče, da bode najbolje upravljena, ako se njene oblastnije drže zakona.

S predložitvijo zakona o Državnem Savetu, ki vsebuje najmodernejše principe upravnega sodstva, je vlada pokazala, da je prav razumela intencije naše ustave in je na laž postavila številne malenkostne kritike, ki so jo napadali ravno radi vprašanja upravnega sodstva.

Stanovanjski problem

Beograd, 13. septembra.

Po predpisu ustave je ministrstvo za socijalno politiko predložilo med drugim Zakonodajnemu odboru v revizijo tudi mnogoštevilne stanovanjske naredbe, ki so izzvale toliko kritike v javnosti. Organizacija hišnih posestnikov, ki se razprostira preko vse države, je začela zelo živahno agitacijo proti vsaki omejitvi svobode hišnih gospodarjev, če že ne takoj, pa vsaj koncem prve polovice leta 1922., ki imajo prenehati sedanje stanovanjske naredbe. V svoji vlogi zahtevajo, naj tedaj namesto teh naredb ne stopi nobena druga oblastvena regulacija oddaje stanovanj.

Na drugi strani je pričakovati, da bodo že v odseku zakonodajnega odbora za socijalno politiko, potem pa zlasti v plenumu trčila nasprotja med hišnimi posestniki in najemniki stanovanj. Zato se ministrstvo skrbno pripravlja na tozadevne debate in sklicuje anketo, kjer bosta obadva tabora razložila svoje stališče in stavila predloge. Javnost je neprestano zahtevala, da se pred odločitvami zaslišijo interesenti. Zato mora vsak prevdaren človek samo pozdraviti taktiko ministrstva.

Stanovanjski problem se pa končno seveda ne bo rešil drugače kakor z zidanjem stanovanjskih in uradnih poslopij. Zato je minister za socijalno politiko izdelal načrt zakona o pospeševanju gradbene delavnosti. Peti odsek zakonodajnega odbora je o priliki razprave o neki naredbi, ki se tiče obnove Beograda, pozval ministra gradjevin, da naj predloži spremljevalne predloge, ki bodo pospešili stavbeno delavnost v večjih mestih. Zakonski načrt kodificira davčne ugodnosti za nove zgradbe, zagotavlja tarifarne ugodnosti za transport gradbenega materijala, ukinja osemurni delavnik v stavbnem obrtu kakor tudi v obrtu za produkcijo gradbenega materijala, in končno predvideva finančni načrt za podporo graditeljem, ki sami nimajo kapitala.

Iz vsega tega je razvidno, da ministrstvo obravnava stanovanjski problem jako stvarno in je vsled tega treba obsojati agitacije onih, ki vedno vidijo samo svoje ožje interese, niso pa v stanu dvigniti se malo višje in mirno premišljati o likvidaciji stanovanjskega problema.

Sovjetska vlada proti mednarodni pomožni akciji

Sovjetska vlada je z radiogramom odgovorila medzavezniški komisiji za pomoč Rusiji. Odgovor pa ni bil povsem jasen; vsled tega je francosko ministrstvo zunanjih zadev naprosilo sovjetsko vlado, da pošlje še enkrat isti radiogram.

Izgleda, da je Rusija odbila dovoljenje komisiji strokovnjakov, da pride v Rusijo. Sovjetska vlada protestira v prvi vrsti proti temu, da je v mednarodni komisiji tudi francoski predstavnik Noulex, kateri zastopa po mišljenju sovjetske vlade politiko intervencije. Njegovo imenovanje za predsednika francoske komisije je vzbudilo v sovjetskih krogih veliko nezadovoljstvo. Sovjetska vlada odločno obsoja nastop Francije, katera podpira sedaj Poljsko in Rumunijo z orožjem in municijo. Sovjetska vlada protestira dalje tudi proti temu, ker okupira Japonska posamezne dele ruskega teritorija v Aziji.

Na koncu izjavlja ruska vlada, da naj se mednarodna komisija za pomoč Rusiji obrne na Švico ali Nemčijo, kateri edini resnično želita pomagati Rusiji. Ti državi bosta brez dvoma vodili natančno kontrolo nad živežem, ki ga bodo zavezniki poslali v Rusijo.

Mednarodni pomožni odbor je vsled tega odklonilnega stališča ruske vlade sklenil, da ustavi svoje delovanje in se razide.

Politične beležke

+ **Pokrajinski zbor zaupnikov JDS.** se vrši dne 16. oktobra. Na dnevnem redu bodo poročila poslancev in sklepanje o važnih organizacijskih vprašanjih.

+ **Da ne bi prekmurski otroci prepametni postali** je gospod ljudski ablegat Klekl napisal v svojih «Novinah» **poziv staršem,** naj nikar ne pošiljajo svojih otrok, ki so dovršili 12. leto, še v šolo. Ponosno pravi g. Klekl: V Prekmurji velja ogrski zakon, po katerem deca od zvršenoga šestoga leta do zvršenoga dvanajstoga leta mora v vsakdanešnjo šolo hoditi. Nišče nema pravice nači (drugače) ravnati! Ne dajte se zatirati! Oči (ako) popüstite v svojih starih pravicah, do (bodo) na zadnje kožo parali z vas!» Klekl je porabil pogreško uprave, ki ni pravočasno (t. j. pred sprejetjem ustave) formalno razrešila šolski zakon slovenskih pokrajin tudi na Prekmurje. Mesto, da bi ljudstvo prepričeval o potrebi in koristi dobrega šolskega pouka, hujska starše, naj vzamejo starejšo deco iz šole, kamor so jo dosedaj radi pošiljali. Dičnemu poslancu žarijo lica od veselja.

+ **Za evakuacijo tretje cone.** Dalmatinska gospodarska in kulturna društva so predložila beograjski vladi obširno spomenico, v kateri zahtevajo, naj vlada napravi vse korake, da prisili Italijane k evakuaciji takoimenovane tretje cone, ki nam pripada temeljem rapallske pogodbe, ker je življenje našega elementa pod terorjem italijanskega uradnega in zasebnega fašizma neznosno. Dalje se zahteva takojšnja evakuacija Sušaka, odstranitev italijanskih bojnih ladij iz Splita ter Šibenika, ker njih prisotnost v naših pristaniščih ogroža mednarodni ugled in dostojanstvo naše države. Vlada naj se na merodajnem mestu zavzame, da morajo Italijani spoštovati določbe rapallske pogodbe glede Reke, kot samostojne države, ki ne sme postati italijanska kolonija. Ker je naša država še preveč lojalno izvršla določbe rapallske pogodbe, mora tudi Italija izvajati obveznosti, ki jih je prevzela v Rapallu.

Naše šole

Pevska šola profesorja dr. Kozine priredi v četrtek dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer pevski večer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Solistično bodo nastopili trije gojenci: altistka gdč. M. Fajgelj, sopranistka gdč. H. Ančik in tenorist g. P. Burja. Peli bodo pesmi, arije in duete. Ker pa goji šola tudi zborovo petje, bo izvajal del gojencev tri mešane zbore. Prijatelji glasbe se vabijo. Vstop je prost.

Glasbena Matica v Ljubljani. Dosedanja delitev glasbenošolskih zavodov naše Glasbene Matice v glasbeno šolo in v konservatorij Glasbene Matice v bodoče odpade in se je zavod popolnoma preosnoval na podlagi konservatorijske uredbe, ki postane v kratkem zakon. Na podlagi te uredbe se deli konservatorij v štiri pripravljalne razrede, tri letnike nižje in tri letnike višje konservatorijske stopnje. Vpisovanje v vse tri oddelke se že vrši in se zaključi dne 15. t. m. V interesu rednega pouka je, da se gojenci takoj oglase. Vsi na novo vstopli in ki v svojem inštrumentu niso začetniki, morajo napraviti sprejemni izpit. Na poznejše oglase se bo oziralo le, ako bo še kaj prostora na razpolago.

Na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 3, v poslopju Kmetijske družbe, se vrši vpisovanje učenk in hospitantk 14., 15. in 16. septembra, vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 17. ure za razne tehnike ženske domače obrti: šivane čipke, belo in pisano vezenje, toledo, filet in biserna dela. Vpisnine in šolnine ni nobene. Podrobna pojasnila so razvidna na objavni deski.

Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika za srednje šole, ki jo je sestavil prof. Ilešić, bo dotiskana do konca tega meseca; mogla se bo torej rabiti še v tem šolskem letu.

Sport in turistika

SPORTNI TEDEN.

Včeraj so se vršile zadnje lahkoatletične tekme Sportnega tedna. Prinesla so ta-le prvenstva:

tek na 800 m: Gustav Stare (Primorje) 2: 16.4;
tek na 6 km: Čuk (Jadran) 21: 18.2;
petoboj: Sl. Pretnar (Ilirija) 26 točk;
dame, skok v daljavo z zaletom: Marta Petrič (Ilirija) 3.60 m;
dame, skok v višino z zaletom: Milka Bloudek (Ilirija) 1.15 m;
odločitev v skoku v višino s palico: Pavlič (Jadran) 2.70 m.

•

Sv. Jošt-Šmarjetna gora. Prvič markirana je sedaj najbližja zveza Sv. Jošt-Šmarjetna gora (1 uro). V spodnjem delu vzhodnega pobočja Sv. Jošta tam, kjer je pritrjena na košati smreki tabla s staro sliko sv. Jošta — malo na levo se odcepi prijazna stezica, ki pelje skozi gozd — mimo Satana in Kocmandra na glavno pot na Šmarjetno goro. — R. P.

Sokolski vestnik

«Sokol II», glasbeni odsek, pozivlja brez posebnega povabila vse brate in sestre Sokola II na važen sestanek, ki se vrši v četrtek dne 15. t. m. ob 20. o odborovi sobi na realki, zaradi odsekove prireditve dne 8. oktobra.

Poziv

vsem jugoslovanskim trgovcem in industrijalcem.

Tret in Reka propadata, ker sta ko trgovska in pomorska centra popolnoma odvisna od nas. V Italiji vlada vedno večja trgovska in industrijska kriza. Mnoga industrijska podjetja vstavila so delovanje, 400.000 italijanskih delavcev je danes brez dela, 600.000 delavcev je zaposlenih samo po tri dni na teden.

Na stotine brezposelnih italijanskih delavcev prihaja zopet iz stare Italije v našo državo s trebuhom za kruhom in to isti delavci, kateri so, preoblečeni v «ardite», po premirju postali junaki in klali naš nesrečni narod po Dalmaciji, Istri, Goriški in Reki. Ti ljudje so postali sedaj zelo ponižni in kradejo kruh našim delavcem. S seboj nosijo gnjilost, umazanost in hinavstvo italijanske rase in s prislužki v naši državi bodo vzdrževali svoje mnogobrojne družine in gojili novo nam sovražno zalego.

Zločin bi bil z naše strani, da mi podpiramo narod, kateri nam je povzročil tolko zla, ki vedno in povsod ruje proti naši državi, ta narod, kateri po firmo fašizma v sporazumu z italijansko vlado preganja in ubija naše neodrešene brate, požiga naše narodne dome, vničuje naše šole in ne priznava niti najrevnejši istrski koči.

Sladke obljube italijanske vlade so v nasprotstvu z njenim delovanjem. Zopet požigajo laški banditi nekaznovano naše narodno premoženje. Razvaline naših narodnih domov v Trstu in po Primorju so dokaz brezpravnosti našega naroda pod italijanskim jarmom in brezobzirne italijanske brutalnosti, ki hoče vničiti vse, kar je naše.

Vdarite Italijana po žepu in zadenete ga v živo! **Ne kupujte blaga od italijanskih trgovcev, ne kupujte laških proizvodov, ne sprejemajte v službo italijanskih delavcev.** Posebno Vas odvračamo od italijanskih tvrdk v Trstu, ki so najodločnejše podpirale fašiste, ko so žgali naše domove in preganjali naš narod, med tem ko so automobili teh tvrdk letali po Jugoslaviji in nosili italijansko blago brezvestnim trgovcem.

Ne prisilite nas k drugim energičnejšim meram.

Ljubljana, dne 9. septembra 1921.

Narodna Obrana v Ljubljani.
Narodna Obrana v Ljubljani.

Po svetu

— **Odhod nemške pomožne ekspedicije v Rusijo.** V stettinsko luko je priplul iz Bremerhafena parobrod «Triton», da odpelje nemško pomožno ekspedicijo v Rusijo. Brod, ki plove pod zastavo Rdečega križa, je bil v Bremerhafenu nalašč predelan za ekspedicijo. V Stettinu je brod naložil živila in zdravila v vrednosti več milijonov mark. Posadka broda šteje 100 mož. Razdelitev materijala bo nadziral profesor Mühlens iz Hamburga. Parobrod odpelje naravnost v Petrograd.

— **Separatistična gibanja na Bavarskem.** Na Bavarskem je v zadnjem času — kakor smo že poročali — prišla na površje močna separatistična struja, katere geslo je: «Los von Berlin.» Med Berlinom in Münchenom vlada napeto razmerje. Sumi se, da je to gibanje v ozki zvezi s katoliško internacijonalno propagando, ki na tihem goji pobožno željo, da bi se osnovala katoliška srednjeevropska monarhija s katoliškim monarhom. Temu gibanju je zelo naklonjen tudi Karel Habsburg. Nemški reakcijonarci ta separatizem namenoma netijo, dasiravno ni v skladu z njihovimi težnjami, ker hočejo z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago oslabiti nemško demokracijo in zamajati republikansko vladavino.

— **Obsedno stanje v Gornji Šleziji ukinjeno.** Iz Katovic javljajo, da je obsedno stanje v Gornji Šleziji bilo te dni ukinjeno. — V mnogih krajih Gornje Šlezije so se pojavile črne koze. Medzavezniška komisija je napravila potrebne korake, da se ta nevarna bolezen ne razširi.

— **Madžarska špijonaža na Slovaškem.** V zadnjem času je dobilo češkoslovaško redarstvo posebne instrukcije za nadziranje madžarskih ogleduhov v Slovaški. Rezultati so zelo obsežni. Redarstvo je prišlo na sled velikim špijonskim centrom po vseh mestih v Slovaški posebno pa v Košicah in Bratislavi. Špijoni so večinoma madžarski častniki, ki so imeli potne liste kot trgovci, agenti, djaki td. Aretiranih je bilo tudi nekaj kurirjev, ki so posredovali med pojedinimi špijonskimi centri.

— **Protiboljševiška zarota v Kijevu.** Rusko časopisje, ki je prispelo v Helsingfors, poroča, da so v Kijevu odkrili novo protisovjetsko zaroto. Sovjetske oblasti so aretirale 120 oficirjev in 150 mščevanov, ki so osumljeni, da so sodelovali pri zaroti, in jih odpeljale v Moskvo.

— **Ruska deca zapušča svojo domovino.** Strašna lakota, ki vlada v Rusiji, sili rusko deco, da zapušča svojo ožjo domovino. Pripravljenih je že 90 vlakov, da odpeljejo otroke iz krajev, kjer vlada lakota. Enajst vlakov je že odšlo. Iz mnogih ruskih krajev prihajajo ponudbe za oskrbo teh otrok. Tudi Gruzija je že izjavila, da je pripravljena sprejeti del teh malih nesrečnikov.

— **Japonska delegacija v Washingtonu.** Japonska delegacija, ki odpotuje na razorožitveno konferenco v Washington, sestoji iz 200 oseb in odpotuje iz Tokia dne 1. oktobra. Na čelu delegacije sta minister mornarice Kato in poslanik Shubhara. Morda odpotuje v Washington tudi ministrski predsednik, vendar to vprašanje še ni definitivno rešeno. Diplomati Japonske in Amerike se žurijo, da rešijo še pred to konferenco vprašanje otoka Japa in Sibirije, ker bi utegnil spor v teh vprašanjih resno ogrožati washingtonsko konferenco samo.

RAZSTAVA PLANINSKIH SLIK V JAKOPIČEVEM PAVILJONU.

Bila je prav srečna misel. Ne vemo sicer, ali je razstavo obiskalo dovolj obiskovalcev, da bi se bile lepote našega dela lepe jugoslovanske domovine bolj popularizirale. Vemo pa, da so razstavo obiskali n. pr. jagodinski seljaki, in vemo, da je znatno število razstavljenih slik prodanih. Oboje je uspeh.

Aranžma je v paviljonu isti, kakor ga poznamo že mnogo let. Svetlobi je pot morda nekoliko preveč otežkočena, kar škoduje zlasti v desni sobi. Toda bistvenega pomena ta pogreška nima. Slike pridejo vkljub temu do veljave. Razporejene so brez pretenzij, z neko preprostostjo, ki noče govoriti o raznih izumih, noče ekspresionirati, noče straširi nikogar, marveč želi le pokazati vso krasoto naših planin. Kakor da nas spominja, kakšen užitek imaš, če gledaš n. pr. z Brusnikov na Kamniške planine, ali če so pod Mišelj vrhom zlekneš pred planino na hrbet in gledaš v zelenje pred seboj, ali če se prežiš v januarskem solncu sredi snežnih gmot v Krmi. Kosa takšnih utisov je tu nanizana, in če še ne more biti drugače, lahko imenujemo i V. Hodnika i Maksa Koželja za planinca - impresionista, ki sta cepin in dereze zamenjala s čopičem in paleto. Hodnik poskuša dajati tudi več ko prisodo, nad Črno jezero je položil svinčeno sive zamišljene megle, mamici «Ob domačem ognju» je dal izraz skljućene brižnosti. Reprodukcija narodnih noš je pa precej diletantska. Prav pohvalno je treba omeniti Hodnikovo Bohinjsko jezero I in II, Savico, Triglav s Staničeve koče, razna Triglavska jezera, Mišeljvrh itd. Maks Koželj je zelo dekorativen v svoji široki panorami Kamniškega gorovja, v pogledu na Kamniške alpe z Brusnikov. Živahni, polni svetlobe in bistrih razgledov jasnih barv in prozornega planinskega zraka se njegovi akvareli n. pr. na Iverju, Grintovec, Velika planina, Ob solnčnem vzhodu, razne partije iz okolice Bistrice.

Posebno lepe so uprav umetniške fotografije. Škoda, da jih je skoraj premalo! Razstavili so gg. Jos. Kunaver, Bog. Brinšek, I. Domicelj, Janko Ravnik in V. Hodnik. Pokrajinsko so predmeti izbrani z mnogo okusa, fotografskotehnično izdelani dovršeno, turistovsko so pa pokrajine velezanimive. Razstava ostane odprta menda še do konca tedna. Naj bi se našli v njej vsi člani SPD in vsi drugi ljubitelji prirode in naših lepih gora ter njih slik.

(Pri tej priliki naj opozorim na Dolinarjeve keramične reprodukcije, zmerne v ceni in okras vsakega interieurja. Nektere so v dekoracijske svrhe razstavljene v Planinski razstavi, druge pa na sejmu, n. pr. v znanih krasnih sobah tvrdke Naglas).

Za razstavo planinskih slik upajmo, da se ponovi na prihodnjem sejmu v večjem obsegu in na sejmskem prostoru samem, v oddelku za umetnost in umetno obrt, da številni obiskovalci ne pojdejo mimo.

EKSPEDICIJA NA JUŽNI TEČAJ.

Odhod dne 18. septembra.

Ernest Shakleton se poda še enkrat na ledene poljane južnega tečaja v znanstvene svrhe. Ne plaši ga daljava 30.000 milj, niti dveletno bivanje, polno grozote in nevarnosti v pokrajini večnega ledu. Že davno je želel, da se vnovič poda na nevarno pot, a odkod sredstva?

Ko se je letošnjo pomlad Shakleton sprehajal po londonskih ulicah, srečal je pasanta, ki se mu je dozdeval znan. Spogledata se, spoznata in objameta. Nista se videla že trideset let. Bil je njegov sošolec, bogat, večkratni milijarder. Kratek razgovor in milijoni za pot na južni tečaj so bili zagotovljeni. Shakleton je bil srečen človek.

Ladja, ki ponese Shakletona na južni tečaj, je opremljena in pripravljena. Imenuje se «Quest». Ladja ima komaj 200 ton in je le malo večja kakor je bilo Kolumbova jadernica. Vsa ladja, zlasti pa njen sprednji del, je obložena z jeklenimi ploščami, ki naj jo varujejo pred plavajočimi ledeniki. Razen jader ima tudi motor, opremljen z vsemi znanstvenimi aparati, močno brezžično postajo, kinematografski aparat, ne manjka pa niti gramofon.

«Quest» odplove v nedeljo dne 18. septembra, iz Londona. Prvo pristanišče, kjer se ustavi ladja, je Trinidad, malo znan otok, na katerem je Shakleton leta 1901 odkril okamenel gozd. Ladja se ustavi tudi na otoku Tristan de Cuncha. Zanimiv otok. Na njem živi skupina kakih 150 belih ljudi, ki pripadajo kapski koloniji. Vsako tretje leto prihaja na otok pošta, potem pa je zopet zapuščen in pozabljen. Nima ne brezžične postaje, ne kablja. Poljedelstvo in živinoreja se nahaja približno na stopnji kakor je bila v predhistorični dobi. Tam ni ne trgovine ne denarja.

Nova Shakletonova ekspedicija vzbuja veliko zanimanje. Govori se, da bo Shakleton z aeroplanom poletel na južni tečaj. Na ladji se nahaja aeroplan malih dimenzij ter dva avijatika in mehanik Naulty, ki je vodil priprave za ekspedicijo, trije učenjaki in 17letni deček. Aeroplan preleti 100 km v eni uri ter lahko ostane v zraku 50 ur.

V teoriji polet na južni tečaj ni nemogoč. Aparat je opremljen z vsemi sredstvi za lahko spuščanje na bele poljane. Lahko se zavaruje tudi pred mrazom (40 stopinj pod ničlo), vprašanje je le, če bo polet mogoče vsled močnih vetrov na tečaju.

To so vprašanja, na katera nam bo Shakleton mogel odgovoriti v dveh letih, če se bo sploh mogel približati tečaju.

Domače vesti

* **Imenovanja v državni službi.** Gradeni nadsvetnik pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani Ernest Povrenčič je imenovan za šefa prvega oddelka tehničnega odseka telegrafsko-telefonskega odelenja v ministrstvu pošte in brzojava.

* **Imenovanje.** «Službene Novine» poročajo, da je inšpektor ministrstva za agrarno reformo Ivan Sancin imenovan za šefa oddelka za kmetijstvo pri pokrajinski upravi v Ljubljani v VI. činovnem razredu.

* **Volitev župana v Ljubljani.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je z razpisom z dne 10. t. m. mestnemu magistratu ljubljanskemu naznanila, da je minister za notranje zadeve z odlokom z dne 6. t. m. št. 379 sledeče odredil: Z ozirom na dejstvo, da v uredbi o volitvi v občinska zastopstva v Sloveniji ni predvideno, ali in kako da se imajo vršiti dopolnilne volitve za slučaj, da je cela skupina že pravilno izvoljenih občinskih odbornikov in namestnikov ene stranke na podlagi zakona zopet razrešena svoje občinsko-odborniške dolžnosti ter z ozirom na nadaljno dejstvo, da v tem slučaju niti pokrajinska uprava, niti ministrstvo ni upravičeno avtentično interpretirati navedeno uredbo, se za dan 20. septembra t. l. že razpisana dopolnilna volitev za mestni zastop ljubljanski odloži, dokler se v zakonodajnem odboru, kamor je uredba o volitvi v občinska zastopstva v Sloveniji predložena, ne donese atentična interpretacija v smislu člena 130. ustave. Da pa zamore med tem časom občinski zastop ljubljanski pričeti z rednim delovanjem, naročil je pokrajinski namestnik vsled gori navedene nujnosti uredbe, da mestni magistrat takoj vse potrebno ukrene, da se takoj skliče seja občinskega sveta, v kateri se ima volitev novega župana — kakor sujemo se vrši županska volitev v soboto ob 5. popoldne.

* **Pesek se potaplja** in psihologično umljivo je, da krili z rokami in bije okoli sebe. Zadnje dni so mu živci popolnoma odrekli. Pričel je proglašati za lopove vse, ki o njem kaj slabega vedo. Priče, katerih imen, kakor pravi, še ne vé, proglaša za šufte, ki so podkupljene in ki bodo krivo pričale. Šuft je okrajni glavar, ki je na ukaz moral izvršiti preiskavo, šuft bo jutri pokrajinski namestnik, ki ni mogel pripustiti, da pride Ljubljana v sramoto, šuft je minister, ki je ravnal po predlogu odgovrnega upravitelja pokrajine, šuft bo sodnik, kadar bo razglašena sodba. Od resnega k smešnemu je le en korak. Včeraj je g. Pesek objavil v «Jugoslaviji» poleg nekega babje Koroščevega izreka, da na Pesku nikdar ni «kaj takega» opazil, častno spričevalo bivšega župana drja. Tavčarja približno te vsebine, da bi Tavčar v županstvu ne mogel imeti vrednejšega naslednika nego je g. Pesek. Kakor čujemo, prideta sedaj na vrste Wilson in Millerand, katerih mnenje je, da Ljubljana ne more dobiti dičnejšega župana nego je itd. G. Pesek morda ne vidi, da je s svojimi metodami oplašil sedaj tudi že klerikalce, ki danes v «Slovencu» slovesno konštatirajo, da ne branijo osebe gosp. Peska» ter na ta način jasno kažejo, kaj je njih pravo prepričanje. Mimogrede povedano, je g. Pesek poleg vseh izjav svojim čitateljem pozabil povedati, da je vložil proti g. Klemenčiču zaradi očitka eulenburgovstva tožbo in da se razprava vrši dne 24. septembra ob 10. dopoldne pri okrajnem sodišču v Ptuju.

* **Zaprisega rezervnih častnikov.** Uradno se objavlja: Za 10. september t. l. so pozvani vsi rezervni častniki na enodnevno vojaško vežbo, da polože prisego. Vsakdo se ima zglasiti na sedežu svojega vojnega okruga, kateremu pripada. Dovoljeno pa je posebincem, da se zglase pri najbližjem vojnem okrugu, obvestiti pa morajo o tem svojo pristojno komando vojnega okruga. Zaprisega se izvrši v uniformi. Kdor si je še ni nabavil, naj do 15. t. m. to naznani vojnemu okrugu, kjer misli položiti prisego. Vsi rezervni častniki naj prineso seboj pismeno prisego po členu 1 zakona o ustroju vojske, pisano lastnoročno in opremljeno poleg podpisa z žigom na pečatnem vosku s svojim monogramom. Pečat je prinesti seboj za slučaj, da bi prisega ne bila dobro spisana. Pravoslavni rezervni častniki se zaprisežejo v Ljubljani in v Mariboru, mohamedanski v Ljubljani, evangelijsko veroizpovedni v Ljubljani, Celju in Mariboru.

* **Zaključno poročilo o uspehu ljubljanskega velesejma.** Tudi zadnji dan sejma je bil naval obiskovalcev velikanski in tudi sklepanje kupčij je bilo jako živahno. Še ob zaključitvi sejma, ob 6. uri zvečer so se mnogokje še sklepale kupčije, da se izrabi še zadnji trenotek. Po ugotovitvi sejmskega urada je bilo obiskovalcev v vsem skupaj 121.000. Kupčijski uspeh je mnogo večji, kakor se je cenilo te dni. Urad je ugotovil okroglo za 600 milijonov kron faksno sklenjenih kupčij. Vsi razstavljalci so bili izredno zadovoljni in isto se sme trditi o obiskovalcih in kupcih, marsikdo je naravnost v navdušenih besedah zagotavljal ob slovesu sejmskemu uradu svojo veliko zadovoljnost. Vsi razstavljalci so na vprašanje urada z veseljem zagotovili, da drugo leto zopet razstavijo in sicer velika večina na mnogo večjem prostoru, deloma v lastnih paviljonih. Ker je tudi od podjetij, ki letos še niso razstavila, ob živahnem zanimanju, ki ga je semenj letos zbudil v njih, zanesljivo pričakovati številno udeležbo, se sme že sedaj trditi, da bo prihodnji ljubljanski veliki sejem ostal ne samo na sedanji višini, temveč, da bo imel še večji obseg. Zlasti zadovoljni so bili tudi razstavljalci iz Hrvaške in Srbije ter se ob odhodu uradu gorko zahvaljevali in zagotavljali udeležbo tudi na prihodnjem semnju. Upati je, da se ob velikem letošnjem uspehu semnja priglasi iz Srbije in Hrvatske prihodnjič še veliko večje število novih razstavljalcev. Smoter semnja je popolnoma dosežen. Uspeh je naravnost sijajen, kakor ga nihče ni pričakoval.

* **Neresnične vesti o izpraznjenju obmejnih prekmurskih vasi.** Z ozirom na vest «Slovenca» št. 201 od 4. t. m. in na slično poročilo «Jugoslavije» št. 210 od 5. t. m., da so naše oblasti na zahtevo medzavezniške komisije prenaglo izpraznile nekatere obmejne vasi v Prekmurju, češ, da ti kraji pripadajo Nemški Avstriji, doznava ljubljanski dopisni urad z merodajne strani, da je medzavezniška komisija v Monoštru to sicer zahtevala, da pa ni res, da bi bile naše oblasti omenjene vasi izpraznile. Te vasi so še vedno v naši upravi, komu pa bodo pripadle, bo končno razsodila medzavezniška komisija za razmejitev z Madžarsko, ki je koncem preteklega meseca začela poslovati.

* **Izplačilo zadržanih 20 %.** Generalni inšpektorat finančnega ministrstva je dovršil svoje delo glede zbiranja priznanic od raznih denarnih zavodov in bank glede zadržnih 20 odstotkov ob priliki žigosanja. V generalnem inšpektoratu se vrše sedaj priprave za izplačilo zadržnih 20 odstotkov.

* **Načrt zakona o advokatih.** Ministrstvo pravde je te dni izgotovilo načrt zakona o advokatih in advokatskih pripravnikih v kraljevini SHS. Načrt zakona je ministrstvo razposlalo odvetniškim zbornicam, sodniškim udruženjem, udruženjema pravnikov in odvetniških pripravnikov ter višjim sodiščem, da ga prouče in podajo o njem svoje mnenje. Na podlagi teh mnenj se bo izgotovil definitivni zakon o advokatih in advokatskih pripravnikih.

* **Politični dvoboj.** Glavni urednik lista «Popolo di Trieste», Gino d'Angelo, in tajnik fašistične organizacije, Morara-Sassi, sta poslala ravnatelju tržaške «Edinosti» g. Maksu Cotiču svoje priče, ki so zahtevale pojasnila, oziroma zadoščenja glede članka «Vitezom ognja», ki je bil objavljen v petkovi številki «Edinosti». Gospod Cotič je imenoval za svoja zastopnika dr. Besednjaka in dr. Mikuletiča.

* **Volitve v obrtno sodišče v Ljubljani.** Pri včerajšnji volitvi iz skupine male obrti je zmagala v Ljubljani napredna lista s 64 glasovi proti 11 klerikalnim glasovom.

* **Akademikom!** Vsem tovarišem, ki nameravajo študirati na ljubljanski univerzi naznanjamo, da se otvori akademska menza s 1. oktobrom ter pozivljamo vse one, ki so se v preteklem šolskem letu prehranjevali v njej, kakor tudi one, ki za bodoče nanjo reflektirajo, da nam nemudoma naznanijo in sicer naj: a) pošljejo takoj natančen naslov, da jim pošljemo predpisani formular v izpolnitev; b) izpolnjeni formular z v njem označenimi prilogami naj se pošlje društvu najkasneje do dne 30. septembra. Pri tej priliki opozarjamo na določila v formularju in na priložene položnice. Obenem naj prilože dotični, ki želé, da se jim sporoči rešitev prošnje na dom znamko za 50 para. Ker se bodo za enkrat delile podpore kot v preteklem šolskem letu ni potrebno, da vlagajo oni, ki se bodo hranili v menzi podpisanega društva prošnje na oddelek za prosveto. —**Podporno društvo jugoslovanskih akademikov v Ljubljani, univerza.**

* **«Bilo bi najboljše, ako bi se vrglo bombo v stanovanjski urad.»** To nekoliko pretirano kritiko o postopanju stanovanjskega urada je baje izrekel urednik Milan Plut, ko je detektiv Počar prišel v njegovo stanovanje, da mu zapečati sobo, ki jo je bil oddal že neki gospé. Državno pravdništvo ga je radi tega obtožilo po § 104 srb. kaz. zakona. V včerajšnji razpravi pred deželnim sodiščem je bil cg. Plut z ozirom na veliko razburjenost, v kateri se je nahajal, obsojen na 200 kron.

* **Požar v Kleču.** V nedeljo popoldne je na še nepojasnjen način nastal sredi Kleč požar, ki se je razširil z bliskovito naglico in uničil devetim posestnikom 11 poslopij. Požar je razsajal s tako silo, da so pogorelci z lastno uovarnostjo rešili komaj svoje najnujnejše potrebščine. Tudi več glav živine je postalo žrtev ognja. Škoda se ceni približno na dva milijona kron. Pogoreli so sledeči posestniki: Sever Janez, Sever Lovro, Sever Marijana, Mrak Polona, Koncilja Janez, Škerlj Marija, Sotlar Josip, Lenče Franc in Sotlar Marija. Na kraj nesreče so prihitele požarne brambe iz vseh sosednjih krajev, ki so pod vodstvom župnega načelnika g. Josipa Arharja gasile skoro vso noč in z naravnost nadčloveškim naporom požar omejile in tako preprečile, da ni pogorela sploh vsa vas.

* **Skandalozne razmere na mariborskem trgu.** Na mariborskem trgu so nastale v zadnjem času razmere, ki mestu gotovo niso v čast. Prodaja vsak kdor hoče, kjer in kar hoče. Neglede na to, da so cene sadja in zelenjave že tako večje kakor po drugih mestih, se čisto neovirano prodaja celo popolnoma gnilo sadje. Kaj, ko bi merodajni faktorji posvetili malo več pozornosti tem razmeram.

* **Volitev zastopnika učiteljstva v mariborski mestni šolski svet** se je vršila včeraj. Izvoljen je bil soglasno nadučitelj g. Ivan Tomažič.

* **Koroškim slovenskim dijakom!** «Koroški Slovenec» objavlja naslednji oklic slovenskemu koroškemu dijaštvu: «Tovariši! Ker še marsikateri izmed tovarišev tava v negotovosti za doboče šolsko leto, mu kličem v lastnem, kakor tudi v interesu vseh onih, katerim je blagor domovine pri srcu: Vrni se v Celovec. Ugodnosti se nam nudijo proti pričakovanju velike. Sprejeti bomo vsi brez izpitov. Napraviti je treba kratko prošnjo na ravnateljstvo državne gimnazije v Celovcu za sprejem in priložiti zadnje letno izpričevalo in krstni list. Vsi oni, ki želijo biti sprejeti v Marijanišče naj napravijo tudi prošnjo za sprejem. Bati se nam ni treba ničesar! Tovariši, v septembru vsi v Celovec! Naše število je veliko! Vpisovanje je najbrž 16. in 17. septembra. Uredite vse v pravem času!»

* **Prihod zastopnic Ženskega Saveza v Maribor.** Danes, dne 14. t. m ob 16.56 se pripeljeta v Maribor iz Ljubljane predsednica Ženskega Saveza, ga. Danica Hrističeva in podpredsednica ga. Zlata Kovačević-Lopašić. Z njima se pripelje tudi več Srbkinj in Hrvatic. Mariborsko žensko društvo jim pripravi na kolodvoru sprejem, zvečer pa banket v veliki dvorani Narodnega doma.

* **Teratski grad se prodaja.** Nekako meseca novembra letos se bo na javni dražbi prodal Frankopanov grad na Trsatu. Težko, da je kateri naših starodavnih gradov tako dobro ohranjen, kakor trsatski grad, in težko da ima kateri krasnejšo lego kakor ta. Z ozirom na važnost tega gradu za naše nacijonalne prilike bi ta prodaja morala zainteresirati ne samo privatne osebe in špekulante, nego tudi naše vladne kroge.

* **Odlikovanje zagrebškega gasilnega društva.** Ministrski svet je zagrebško «Dobrovoljno vatrogasno društvo» povodom njegove petdesetletnice odlikoval z redom Sv. Save tretjega razreda, častnike društva pa z redom Sv. Save četrtega razreda.

* **Italijanski trgovci kupujejo živino v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo: Italijanski trgovci nakupujejo v zadnjem času v Baranji našo živino za visoke cene ter tako našim nepremožnim ljudskil slojem onemogočajo nakup mesa. Zaradi tega je veliki župan v Dardi od vlade zahteval, da se izvoz živine za nedoločen čas zabrani.

* **Grozen zločin v vlaku.** Iz Osjeka nam poročajo: Trgovec Karlo Jahler iz Torže v Bački je tukajšnji policiji naznanil, da je njegov sin Jakob Johler z brzovlakom odpotoval iz Ljubljane, da pa ni dospel domov. Pri sebi je imel 180.000 kron. Starejši Jakobov brat, ki je ostal v Ljubljani, izjavlja, da je kondukterju poklonil 10 dinarjev zato, da pazi na brata v vlaku do Indije. Truplo umorjenega Jakoba Johlerja so našli ob potu od Novske do Rajića v nekem jarku, a njegovo suknjo kakih 400 metrov oddaljeno od mrtvega trupla. Okolo vratu mu je bila zadrgnjena vrv. Po mnenju sodne komisije je bil Jakob Johler v vlaku z vrvjo zadavljen in oropan, truplo njegovo pa je storilec vrgel iz vagona skozi okno. Uvedena je sodna preiskava.

* **Smrtna kosa.** V Ormožu je umrl davčni upravitelj v pok. Anton Grejan, v Ljubljani ga. Katarina Neumayerjeva, vdova vlad. viš. inženjerja; Milena Rode, hčerka nadoficijala Mestne hranilnice in Magdalena Zorc.

* **Nevaren Rus.** Aleksej Velevald, ruski begunec, je bil zaposlen v mehanični delavnici na Ledini. Zaradi neredosti je bil te dni odstavljen od dela. Včeraj pa je prišel nazaj v delavnico in se začel prerekati z mojstrom, Feodorjem Konvalenkom. Pri prepiru se je Velevald tako razgrel, da je pograbil v bližini ležečo sekiro in udaril z njo Konvalenka po glavi. Velevald je bil takoj aretiran, Konvalinka pa so odpeljali v bolnico.

* **Staro sovraštvo.** Med Francetom in Mihaelom Sršenom iz Loke pri Mengšu je vladalo staro sovraštvo. Minka je vedno iskal prilike, da bi se znosil nad Francetom. Ta prilika se mu je nudila v nedeljo popoldne na cesti v Loki, kjer je srečal nič hudega slutečega Franceta. Takoj se je pognal v njega, ga začel pestiti in ga podrl na tla. Na tleh ležečega je še z neko trdo rečjo udaril po glavi. Kaj se je nadalje zgodilo France ne ve, ker je obležal nezavesten. Po zdravniški odredbi so ga prepeljali v bolnico.

* **Nesreče pri delu.** Ivan Močnik, tesarski pomočnik pri Ravnikarju, je bil zaposlen pri cirkularni žagi. Pri delu mu je vsled grče spodletelo, da je zašel z desno roko med zobovje in mu je prst odžagalo. — Rudolf Urezovnik, strugarski vajenec v strojni tovarni in livarni je delal na nekem stroju; ko ga je mojster poklical in se je Urezovnik uzrl nazaj, ga je stroj zgrabil in stisnil čez prsa. Učil se je šele tri tedne in mu niso bile znane razmere.

* **Nesreča na velesejmu.** Frano Zadnik, veleposestnik iz Senožeč, sedaj begunec v Ljubljani, je obiskal v ponedeljek še enkrat razstavni prostor. Malo se je pomudil tudi pri veseli vinski družbi. V temi je padel čez neke, za paviljon zmetane deske in si pri padcu zlomil desno nogo. Morali so ga z rešilnim vozom prepeljati v bolnico.

* **Nevarno se je opekel** dveletni Jožko Bernot, sin elektromonterja na Mestnem trgu. Ko je mati pripravljala juho na krožnike, je otrok potegnil k sebi krožnik, pri tem se je juha razlila in se je otrok opekel po vratu, obrazu in rokah.

* **Nesreča pri delu.** Ivanu Lahu, kovaču v premogovniku v Rajhenburgu, je pri kovanju odletel košček razbeljenega železa v levo oko in mu je težko poškodoval.

* **Železniška nesreča.** Na kolodvoru v Poljčanah je pri premikanju vagonov prišel sprevodnik Franc Doboj med obijače, ki so ga stisnili s toliko silo, da je Doboj ostal na mestu mrtev.

* **Z drevesne gugalnice je padel** v Lajteršperku 17letni trgovski akademik Erih Hauser iz Gradca, ki je bil pri svojih starših na počitnicah. Odtrgala se je namreč veja. Pri padcu si je zlomil levo roko nad laktom.

* **Nesreča.** V nedeljo popoldne sta se peljali dve dami z vozom bratov Tavčarjev v Mariboru preko Limbuša proti Bistrici. Na mostičku, ki vodi čez neki jarek, je pridrvel nasproti avtomobil, kateremu se voz ni mogel več umakniti. Avto je zadel z vso silo v voz, ki je razbil ograjo in padel v jarek. Obe dami ste padli pod voz, a ste dobili le sreči le neznatne poškodbe. Konja sta se odtrgala in zdirjala proti Bistrici. Avtomobil in šofer sta ostala popolnoma nepoškodovana.

* **Trdovraten samomorilec.** Pretekli teden je mariborska policija zasačila in aretirala družbo, ki je pokradla na kolodvoru več zabojev sindikarja ni pa spravila v neko skladišče. Med drugim je bil aretiran tudi 23letni Josip Suppanz, ki ga je policija zasledovala tudi še zaradi drugih grehov. V soboto popoldne se je skušal Suppanz v zaporu zastrupiti z lizolom, kar pa se mu ni posrečilo. Prepeljali so ga takoj v bolnico, kjer so mu izpraznili želodec in ga ob 21. uri izročili policiji, da ga odvede nazaj v zapore. Na državnem mostu se je Suppanz redarju Iztrgal iz rok in skočil v bližini Velike kavarne čez ograjo mostu v Dravsko ulico in obležal z razbito glavo in polomljenimi rokami na mestu mrtev.

* **Nočni napadi.** Jakob Pirc, delavec iz Sneberjev, je šel v noraku proti domu. V bližini Sneberjev ga je neki neznanec napadel z nožem in mu prerezal desno roko. Istotako je v nedeljo neki neznanec poskušal pri Kamniku z nožem svojo moč nad Francetom Miš, delavcem iz Krtnic. Sunil ga je z nožem v vrat. Napadalca sta v obeh slučajih neznana.

* **Karambol.** Jakob Drglin, posestnik iz Lanišč pri Grosupljem, je peljal po Dolenjski cesti voz, naložen s kamenjem. Nasproti mu pripelje električna in ker se Drglin ni mogel pravočasno ogniti, sta zadela skupaj. Pri tej priliki je Drglin padel in se pri padcu poškodoval levo nogo. Možakar je star 71 let.

* **Neprevidnost z vojaško patrono.** Jakob Truden, 7letni sin posestnika iz Starega trga pri Ložu, je našel v gozdu vojaško patrono. Vzel jo je v roke, nataknil na lesen drog, ter jo z levico držal, z desnico pa je tolkel po njej. V tem pa je nastala eksplozija in je otroku pri tej priliki odtrgalo dva prsta leve roke.

Kongres dobrovoljcev

V dnevih 6. in 9. septembra.

Pod vtisom smrti prvega našega kralja Petra vršil se je v Ljubljani kongres v vsej skromnosti. Ob otvoritvi občnega zbora poslovili so se dobrovoljci od velikega pokojnika in se spomnili ob 51letnici borb svojih v Dobrudži padlih drugov. Z brzojavko so pozdravili Aleksandra našega kralja.

Zborovanje so pozdravili za Češkoslovaško legionarsko Obec brat Kapar, za češkoslovaške legionarje na Dobrudži in za ministrstvo narodne obrane major dr. Jiri Čermak, v imenu Češkoslovaške konzul dr. Beneš, za Jugoslovanski sokolski savez brat Kajzelj. Zastopniki savezov Zagreb, Sarajevo, Vel. Bečkerek manifestirajo popolno skladnost ciljev.

Po poročilih starega odbora se prilagodi Društvo jugosl. dobrovoljcev v Ljubljani — sedaj Oblasni savez dobrovoljaca u Ljubljani — pravilom glavnega saveza. V zmislu teh pravil sprejmejo se v organizacijo kot izredni člani koroški dobrovoljci, oni politični preganjanci, ki so zaslužni za ujedinjenje in osebe, ki uspešno delujejo za popolno osvoboditev Jugoslovanov.

Izvoli se nov upravni odbor: predsednik Gašpar Pekle (predsedniške posle vodi do nadaljnjega dosedanji predsednik Ludovik Vagaja) podpredsednika Ivan Bukovec, Lojze Ude, tajnika Andrej Šiffrar, Egidij Perla, blagajnik Velkovrh, odborniki Niha Čop, Pavlovec, Petje, 2 namestnika in revizijski odbor, 5 članov. Popoldne se je razpravljalo o smereh bodočega dela. Družabni večer v gostilni Lozarjevi je bil dobro obiskan.

Dne 9. septembra vršila se je v mestni posvetovalnici gospodarska konferenca delegatov. G. Kapar in Blaha sta razložila način češkili legionarskih organizacij. Izmenadilo je, s kakšno spretnostjo in vztrajnostjo so se lotili gospodarskega dela. Storili so se važni sklepi, kako z njihovim sodelovanjem preiti takoj k otvaranju gospodarskih organizacij, da se dobrovoljske vrste ekonomsko dvignejo in pripomorejo po narodni k ravno tako važni gospodarski osamosvojitvi.

Kongres trgovskih visokošolcev

Dne 5. t. m. so se zbrali v zbornici deželnega dvorca delegati različnih trgovsko-visokošolskih društev in klubov. Zastopane so bile skoro vse trgovske visoke šole, ki jih posečajo Jugoslovani, med temi posebno Praga, Dunaj, Zagreb, Strassburg itd. Namen kongresa je bil organizirati enotno udruženje vseh trgovskih visokošolcev, določiti smernice za udejstvovanje trgovskega visokošolca kot dijaka in kot absoventa ter informirati merodajne kroge in javnost o njih željah in težnjah.

Kongres je bil otvorjen oficijelno ob 11. uri dopoldne v navzočnosti načelnika ljubljanskega oddelka ministrstva trgovine in industrije, g. drja. Marna, okrajnega glavarja g. dr. Aratrija, g. dr. Kambiča, zastopnika čeških trgovskih visokošolcev tov. Jeliča ter okolu 40 delegatov trgovskih visokošolskih organizacij.

Tovariš Starec je pozdravil navzoče v imenu pripravljalnega odbora, nakar je bil za predsednika kongresa izvoljen tov. Skerl Vladimir.

Govorili so nato zastopniki društev ter g. ministerijalni svetnik dr. Marn, ki je pozdravil kongres v imenu ministrstva za trgovino in industrijo, želel uspehe ter obljubil sporočiti in zastopati naše težnje na merodajnem mestu.

Sklenjeno je bilo poslati udanostno brzojavko Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru ter brzojavne pozdrave predsedniku češkoslovaške republike, Masaryku, ministrskemu predsedniku Pašiću, kraljevenemu namestniku g. ministru Hribarju, g. ministru za trgovino in industrijo ter rektorju zagrebške visoke šole za trgovino in promet.

Med kongresom so prišli brzojavni in pisemski pozdravi češkim kolegov ter kolegov v Jugoslaviji, ki se niso mogli udeležiti kongresa. Posebno je težko nekaterim Dalmatincem, da niso mogli v belo Ljubljano.

Dne 5. septembra popoldne ob 3. uri se je začelo s podrobnim edlom, in sicer se je obravnavalo kot prvo vprašanje o socialnem položaju trgovskih visokošolskih absolventov. Po uvodnih besedah tov. Ogrina se je po enourni debati izdelala resolucija, namenjena vladi in gospodarskim krogom sploh.

Razpravljalo se je nadalje o položaju onih, ki se hočejo posvetiti naši bodoči industriji ter bi hoteli v inozemstvo, da se praktično izvežbajo.

Eno najvažnejših vprašanj, ki se je obravnavalo na kongresu je bilo tudi konzularno, v katerem je obširno referiral predsednik tov. Skerl ter zaključil z resolucijo na zunanje ministrstvo. Resolucija je bila sprejeta z burnim odobravanjem.

Dne 6. septembra predpoldne je predaval g. dr. Fran Jenko, dipl. eksp. akademik o praktičnem udeistvovanju absolviranih trgovskih visokošolcev s posebnim ozirom na eksport in import. Žel je za svoje temeljito predavanje buren aplavz.

Tov. Starec je podal nato pregled trg. visokošolskega študija. O praški in zagrebški visoki šoli sta poročala natančneje še tov. Jelič in tov. Paravič.

Pri volitvah v odbor centralnega udruženja je bil izvoljen za predsednika tov. dr. Zlatan Ružić, slušatelj zagrebške trgovske visoke šole. Kot sedež udruženja je bil določen Zagreb. Izvoljeni so bili še v odbor kot tajnik tov. Paravić, kot blagajnik g. Jovanović ter kot knjižničar tov. Vucelić. Novi odbor ima nalogo, da izdela pravila za centralno udruženje.

V torek popoldne je imel aktualno predavanje g. kolega Schiffrer «O sejmih». Za svoje temeljito predavanje je žel mnogo priznanja. Po predavanju so posetili vsi udeleženci ljubljanski semenj. Ob tej priliki izrekamo zahvalo za naklonjenost vodstva ljubljanskega sejma, ki je šlo kongresu vsestransko na roko. Tovariši iz južnejših krajev naše domovine se niso mogli dovolj načuditi kapaciteti in raznovrstnosti naše industrije.

V sredo so zborovalci napravili izlet na Bled. Med potom so si ogledali jeseniške tovarne.

Vodstvo kongresa izreka najprisrčnejšo zahvalo vsem, ki so pripomogli k lepemu poteku kongresa, zlasti tudi cenjenim damam, ki so z go. Knezovo na čelu šle trgovskim visokošolcem tako prijazno na roke z izdatno podporo.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
13. sept.	7.	739·0	14·2	brez vetra	megla v. jasn.	10·6
	14.	739·0	22·4		jasno	
	21.	739·6	16·2	„		

Srednja včerajšnja temperatura 17·6, normalna 15·2.
Vremenska napoved: lepo, toplo vreme.
Solnce vzhaja ob 5·35, zahaja ob 18·16.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra".
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Vnovčevalnica gospodarske zveze

ima do nadaljnjega dnevno na razpolago

do 1000 kg umetnega ledu

v kosih po 10 kg. 1514

1512 52—1

Slavnemu občinstvu se vljudno naznanja, da sem 1. septembra v lastni hiši v **Medvodah pri kolodvoru**

otvoril narodno restavracijo

in sobe za tujce, kjer se točijo pristna dolenjska in štajerska vina, dobijo se tudi ob vsakem času mrzla in gorka jedila.

Priporoča se

1486 **J. Kolenec.**

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. **Turistovski čevlji domačega izdelka.** 634 46

Ant. in Jož. Brajer-Kapele

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

1366 **JERMENA** 20-4

gonilna, usnjata, prvovrstna Knochova v dimenzijah (širinah) od 30 do 250 mm prodaja po ceni, takoj s skladišča:

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Frkovič i drug, Zagreb. Masarikova 5. Telefon 4-45.
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7, telefon 422.

Naročite se na „Pota in cilji".

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I.–II. zvezek: A. Melik, **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.** I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 5·40 več.

III.–IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, **Uvod v filozofijo.** 72 K, pošta 3 K več.

V. zvezek: A. Melik, **Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Meh. vez., fin papir 60 K, pošta 3 K več. Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.

Naročila sprejema

Iskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 8.

Ustanovljeno 1866

Posebnosti domačega izdelka za novorojence. Tetra-perilo. 900 90

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

Ustanovljeno 1866

Najfinejši konjak medicinal (pristen vinski destilat), **prvovrstno slivovko in pristen domač brinjevec**

proda samo na debelo 1489 8–

Parna veležganjarna **ROBERT DIEHL, CELJE (Slovenija).**

Fižol: ribničan, mandalon, prepeličar (koks), **suhe gobe**

kupuje in plača najvišje dnevne cene 1484 10–

Kmet & Komp. Ljubljana, Gosposvetska cesta 8. Prosimo za ponudbe

1311 10—8

Športne klobuke

iz blaga

za dame in gospode

izdelujem po meri, naročilu in poljubni izberi, iz lastnih blagovnih vzorcev, podobni k vsaki obleki ali kostumu, pripravni za turiste, kolesarje in potovalce, za dež itd.

S. Potočnik

Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I.

1305 10—8

Pohištvo in

tapetniška delavnica.

Spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotelje, klubove garniture ter **kuhinjske oprave** po nizki ceni

Brata Sever, Ljubljana, Rolitej, Gosposvetska cesta št. 13.

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutru"!

1362 5

AVTOMOBILI

motorji

KOLESA

PNEVMATIKA vsi deli in oprema

en gros en détail

J. GOREC, LJUBLJANA, Gosposvetska c. 14.

Semenj: Paviljon H št. 250.

Ant. Krisper, Ljubljana, Mestni trg št. 26

Paviljon H

Proizvaja in razpošilja na debelo: razne vrste čevljev za otroke, dekleta, mladeniče, ženske, moške, preproste in fine kakovosti; za delavce so posebno močno izdelani.

Solne po ceni brez konkurence.

Oddelek za galanterijsko robo na debelo: pletene čipke, sukno, vezivo, razne čevljarske potrebščine, obedno pripravo, šolske potrebščine, krtače itd. itd.

Izvoz zobotrebcev.

Stojnica št. 223

Ministrstvo financ kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% državno investicijsko posojilo l. 1921. v iznosu Din. 500,000.000.

Poziv na vpis.

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27./VI. 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlje na vpis

7% državnega investicijskega posojila v nominalnem znesku Din. 500,000.000.

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrho splošnega dobra kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započetih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je D. 500,000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 številk, obresti so 7 % na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in za to pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakršnega koli davka, kolka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejiteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počenja 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanjem ali odkupom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna vsota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, upotrebljevati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podvzetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih propisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, sreskih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921.

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor.

Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev poročilo o skupni porabi istega.

Beograd, meseca julija 1921.

Minister financ:

Dr. Kosta Kumanudi s. r.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Gospodarstvo

S sejma

VINARSKI IN SADJARSKI ODSEK «KMETIJSKE DRUŽBE» V MARIBORU.

Mariborski vinarski in sadjarski odsek Kmetijske družbe je kakor znano razstavil v poljedelskem paviljonu okrog 160 vrst najboljših vin iz štajerskih goric. Nekatera vina vzdržijo po kvaliteti *vsako svetovno konkurenco*. Iz burgandca pridelamo šampanjec, ki se more meriti s prvimi francoskimi znamkami.

Organizacijo vinskega sejma sta z vso strokovnjaško znanostjo izvedla višja vinarska nadzornika g. Fran Gombač iz Ljubljane in g. Josip Zabavnik iz Maribora. Posebne zasluge za razstavo imajo ravnatelj vinarske šole v Mariboru g. Andrej Žmavec, inž. Rado Lah in vinarski ravnatelj v Mariboru g. Anton Puklavec. Vabilu vinarskega in sadjarskega odseka za sodelovanje v paviljonu so se odzvale radevolje vrle ljutomerške in mariborske dame, od katerih naj na tem mestu omenimo ge. Pankertovo, dr. Faltovo, Dervenikovo, gdč. Mursovo in druge gospodične iz Ljutomera, ki so dopomogle s svojim požrtvovalnim delom k propagandi dobrih štajerskih vin in s tem k uspehu našega vinarstva.

KOMISIJONELNI ZAPISNIK

o poskusnim kuhanju v štedilnikih inž. Bogatirjeva.

Na «Ljubljanskem velikem semnju» dne 10. septembra 1921 ob 12. uri se je sestala v paviljonu inž. Bogatirijeva iz Beograda, izumitelja izredno racionelnih štedilnikov, komisija sestoječa iz naslednjih članov: gg. gradbeni ravnatelj inž Klinar, vseučiliški profesor arhitekt Vurnik in ravnatelj-namestnik inž. Foerster, ki je to-le ugotovila:

Poskušnja se je vršila na dveh štedilnikih. Vsak štedilnik ima 3 odprtine za kuhanje. Za kurjavo vsakega štedilnika se je pripravilo po 2 kg mehkih drv, ki jih je izumitelj na licu mesta dal razrezati v treske s posebno pripravo, visečo na štedilniku. V vsak štedilnik je dal naliti po približno 45 litrov, približno 10 stopinj Cels. gorke vode, ki naj bi se rabila pozneje za umivanje posode. V vsakem štedilniku sta bila dva lonca po pribl. 8 litrov vsebine in ena plitva ponev za evrtje. V loncu je pripravil izumitelj juho (boršč) in guljaš. Na ponvi pa si je pripredil začimbo. Nato je zakuril. V loncih je pričelo vreti po 16 minutah. Voda (približno 45 litrov) je pa vrela po 20 minutah. Po preteku 50 minut je bila jed kuhana. Od naprej določenih 2 kg mehkih drv je ostalo izumitelju še 34 dkg. Pripomniti bi bilo, da mu je štedilnik, ki je bil samo improviziran, zelo slabo vlekel. V spodnjem delu štedilnika je nameščena ledenica, kamor je shranil pribl. 2 in pol kg ledu in nekaj steklenic vina. Med poskušnjo se led prav nič ni raztopil.

Poskušnje se je udeležilo približno 100 posetnikov semnja. Množina kuhane jedi bi zadoščala za pribl. 40 kosil. Poskušnja se je povsem posrečila in so bili posetniki semnja z jedjo, ki je bila zelo okusna, prav zadovoljni. Po izvršeni preizkušnji glede kuhanja je pričel peči 5 kg svinjske pečenke.

V Ljubljani, dne 10. septembra.

Inž. Klinar s. r. Arh. Vurnik s. r.
Inž. Foerster s. r.

Italijanska industrija pred novo krizo

Trst, 5. septembra.

«Gazzetta Industriale», ki izhaja v Milanu in je glasilo industrijalcev Palerme, Turina, Milana, Padove in Trsta, prinaša v svoji zadnji številki poročilo o skupščini industrijalcev iz Julijske Benečije. Federacija industrijalcev je sklicala namreč izredno skupščino, da se ugotovijo razlogi sedanje industrijske krize in da se ukrene potrebno kako temu odpomoči. Skupščina je sklenila, da se dne 30. sept. proglasijo vse pogodbe z delavci vseh kategorij za ukinjene. Na ta način bi podjetniki in delodajalci dobili proste roke v pogledu mezd in odpuščanja delavstva iz službe. Posledica tega je nadalnji zaključek, da se delavske plače začasno znižajo za 20 odstotkov. Polagoma, do konca julija l. 1922., pa naj se znižajo delavske plače za 50 odstotkov.

Sklep industrijalcev je upravičeno vznemiril ves delavski proletarijat. Podjetja so namreč že sedaj začela odpuščati stare delavce in sprejemati nove, ki so se obvezali delati za manjšo plačo.

«Il Lavoratore Socialista» je začel objavljati obširno statistiko in dokazuje, kako velika krivica se dela delavskemu ljudstvu. Vsa živila so se od l. 1915. podražila za osemkratno geno, delavske plače, ki varirajo danes v Trstu med 15 in 35 lirami dnevno, pa so se povišale le za tri- do štirikrat. Vsled tega da se morajo delavske plače zvišati, ne pa še znižati. Delavstvo je v obrambo svojih interesov sklenilo proglasiti generalni štrajk in se toliko časa boriti, dokler ne prepreči namer velepodjetnikov. — Italijanska industrija se bliža torej novi resni krizi.

= **Stanje Narodne banke SHS** dne 31. avgusta: kovinska podlaga 439,822.480.02 (+ 4,850.839.71) D, posojilo 317,893.562.19 (+ 65,741.788.45) D, državni dolg znaša 4„234,812.783.90 (+2,254.162) D, novčanice v prometu 4„193.566.490 (+ 107,572.415) D. Številke v oklepajih pomenijo izpremembe od 24. do 31. avgusta.

= **Z novosadskega tržišča.** Vsled pomanjkanja vagonov je promet reduciran na minimum. Konzumenti kupujejo samo najpotrebnejše. Ponudbe ječmena, pšenice in fižola so slabe, ponuja pa se zelo nova koruza. Cene: pšenica 1020—1050 K, ječmen 900—930 K, oves 760—780 K, koruza 770—790 K, moka št. 0 (za 1 kg) 15.20—15.50 K, otrobi 500—520.

= **Izplačevanje zadržanih 20 %.** Generalni inšpektorat finančnega ministrstva je zbral od raznih bank in denarnih zavodov vse priznanice in kupone o priliki markiranja kronskih novčanic pridržanih 20 %. Čim bodo dogotovljene vse priprave, se takoj prične izplačevanje.

= **Dobava drv za ravnateljstvo državnih železnic v Subotici.** Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici naznanja, da se bo vršila dne 30. septembra druga pismena ofertalna licitacija glede dobave 1000 vagonov drv, ker je prva za dan 31. avgusta razpisana licitacija ostala brez rezultata. Predmetni razpis je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

= **Nove banke v Bosni** se osnujejo: V Bileči «Prometno-privredna banka«. v Bihaću «Srpska banka d. d.», v Travniku »Srpska banka za okrug travnički».

= **«Ekonomist», nov gospodarski list** začne izhajati dne 15. septembra v Karlovcu. Direktor lista bo publicist Ljubomri St. Kosier.

= **Stinnes v Jugoslaviji.** «Prager Tagblatt» poroča z Dunaja: V Jugoslaviji se osnuje nova tvornica orožja, pri kateri je udeležena tudi država. Za soudeležbo se pogajata tudi neki francoski konzorcij in Stinnesova skupina (?).

= **Statistika živine, perotnine in čebelskih panjev v Srbiji in Črni gori.** V Srbiji s Črno goro je po zadnji statistiki: 1,699.298 goved, 48.870 bivolov, 147.914 konj, 10.360 mezgov, 60.674 oslov, 823.698 svinj, 3,848.418 ovac, 813.095 koz, 4,856.049 prerotnine, 222.533 čebelskih panjev.

= **Manganova in železna ruda v okolici Bitolja.** Listi poročajo, da je pred kratkim izsledil g. Ilija Gjorgjević, kavarnar iz Beograda, v okolici Bitolja večja ležišča manganove in železne rude. — Kakor znano, je ministrstvo za rude dovolilo, da sme vsakdo, kdor hoče, iskati v naši kraljevini rude. To bo imelo brezdvomno dobre uspehe.

= **Plačilne težkoče radi padanja naše valute.** Listi poročajo, da je neka večja zagrebška tvrdka prišla v plačilne težkoče radi porasta tujih valut in velikih angažmajih v teh valutah.

= **Fuzija treh velikih sarajevskih bank.** Še tekom tega meseca se vrši skupščina delničarjev treh sarajevskih bank, in sicer «Zemaljske», «Srpske centralne» in «Srpske privredne banke». Na tej skupščini se bo definitivno rešilo vprašanje fuzije teh bank.

= **Obiskovalcem «Graškega semnja».** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel od zavoda za pospeševanje obrti v Grazu potne legitimacije za obiskovalce graškega semnja, ki se vrši od dne 24. septembra do 2. oktobra 1921. Imetnikom potne legitimacije je dovolila južna železnica polovično vožnjo na vseh vlakih v Jugoslaviji in Avstriji, izvzemši ekspresne, D in L vlake. Pri D vlakih je dovoljena polovična vožnja samo za I. razred. Pri avstrijskem konzulatu plača imetnik potne legitimacije samo četrt običajne vsote za vizum. Potna legitimacija velja od 16. septembra do 10. oktobra ter stane 1 dinar.

= **Češkoslovaški hmeljski trg.** Iz Žatca poročajo z dne 9. septembra: Med pridelovalci hmelja sta se pojavili dve struji: ena je voljna prodajati, druga pa zadržuje blago v nadi, da bodo cene še narastle. Cene so nekaj dni stalne: srednji letošnji hmelj se kupuje po deželi po 6200 do 6500 č. K, prvovrstni letošnji hmelj po 6600 do 7200 č. K za 50 kg. Žvinokoncern in Saazia doslej še nista začela nakupovati hmelja v žateški okolici, kar es različno tolmači. Na trgu kupčija miruje. Mnenje prevladuje, da cene žateškemu hmelju ne bodo narastle preko 7200 č. K za 50 kg, ker so zaradi slabe nemške valute eksportne možnosti skoro izključene. Mnogo tvrdk iz Žatca in Avše kakor Živno, Töpfer, Epstein, Mendel itd. je nakupovalo hmelj v Savinjski dolini v Jugoslaviji. Nakupovalci teh tvrdk so svoje potrebe že krili in deloma odpotovali (?).

= **Vprašanje petrolejskega monopola v Češkoslovaški.** «Prager Presse» poroča, da se je vprašanje oddaje slednega monopola na petrolej, ki naj bi se obravnavalo te dni v ministrskem svetu, črtalo v zadnjem trenutku s posvetovalnega sporeda.

= **Svobodna trgovina z umetnim gnojilom v Češkoslovaški.** Vsled dovolitve svobodne žitne trgovine namerava češkoslovaško poljedelsko ministrstvo ukiniti tudi kontrolo gospodarstva z umetnimi gnojili.

Zabrana izvoza žita iz Italije. Vsled razširjenih vesti, da se dovoli izvoz italijanskega žita, opozarja italijanska vlada, da velja zabrana izvoza žita, moke itd. še nadalje v veljavi. Izvažati se smejo samo izdelki uvožene moke.

= **Prvi izkaz madžarskega instituta za državne novčanice** je bil izdan 5. t. m. Po tem izkazu znašajo vse aktive okoli 20 milijard madž. kron. Banka razpolaga z zlato in srebrno zalogo v novcih in palicah, kakor v tujih valutah in devizah v skupni vrednosti okoli 5 milijonov m. kron, pri čemur se računa 1 kg finega zlata 3278 m. K. Dalje razpolaga banka z bankovci Avstro-ogrske banke v nominalni vrednosti okoli 16 milijard kron, s poštno-hranilničnimi denarji v nominalni vrednosti okoli 842 milijonov kron. Cirkulacija bankovcev znaša 17.3 milijarde. Poleg tega so na pasivni strani giro-obveznosti in druge obveznosti, ki zapadejo takoj, v znesku 2.9 milijarde, druge obveznosti 121.3 milijona m. K.

= **Madžarska vzame tudi 50kronske a. o. novčanice iz prometa.** Madžarska vlada je sklenila, da vzame iz prometa tudi avstro-ogrske 50kronske bankovce in jih zamenja za nove.

= **Propast angleške železniške družbe Grand Trunk Railway.** «Vossische Zeitung» poroča iz Londona: Propast Grand Trunk Railway je zapečatena in se mora označiti za eno največjih finančnih katastrof zadnjih let. Razsodnik, ki je imel taksirati vrednost železnice, je sedaj odločil, da je premoženje železniške družbe enako ničli. Nominalna vrednost znaša preko 37 milijonov funtov šterlingov.

= **Angleška zunanja trgovina v mesecu avgustu.** Po službenih podatkih je znašal v mesecu avgustu angleški izvoz 51 milijonov funtov šterlingov. Proti avgustu lanskega leta se je izvoz zmanjšal za 63 milijonov funtov šterlingov. Uvoz je znašal istega meseca 88 milijonov funtov šterlingov; proti avgustu 1920 se je zmanjšal za 64 milijonov funtov šterlingov. Zmanjšanje izvoza znaša pri premogu 3 milijone, pri železu in jeklu 9, pri bombažnem blagu 25 in pri volnenem blagu skoro 8 milijonov funtov šterlingov.

= **Svetovna gospodarska kriza.** Iz Ženeve poročajo: V eni sej Zveze narodov je govoril belgijski delegat Lafontaine o strašnem gospodarskem stanju v evropskih državah in je razvijal temno sliko sedanjega svetovnega položaja, ki ni boljši, nego je bil po koncu vojne.

= **Padec danske veletrgovinske indeksne številke.** Censka številka danske «Finanztidende» za cene na debelo, ki je znašala od aprila do julija t. l. 253—257, je padla do 1. t. m. na 224. V enem mesecu se je znižala za 11%. Cene na debelo so sedaj nižje- nego v juliju 1917, vendar so še 124% nad predvojnim nivojem. V cenah so se znižali zlasti premog, krmilne snovi, papir, petrolej in deželni pridelki.

Tiskovna zadruga v Ljubljani priporoča svoje publikacije

Zbirka „Slovenski pisatelji".

Urednik *dr. Ivan Prijatelj.*

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. zvezek. Broš. 22 K, po pošti 3 K več. — II. zvezek 22 K, po pošti 3 K več.

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar. 42 K, po pošti 3 K več.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. II. zvezek. Broš. 74 K, po pošti 5 K več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. 26 K, po pošti K 3·40 več.

Izven zbirke:

Anton Novačan, **Veleja.** Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K.

Damir Feigel, **Tik za fronto.** Broš. 36 K, vez. 45 K, po pošti 3 K več.

Ante Debeljak, **Solnce in sence.** Pesmi. Broš. 10 K, vez. 15 K.

Zbirka „Prosveti in zabavi".

Igo Kaš, **Dalmatinske povesti.** Broš. 12 K, po pošti K 1·60 več.

Jos. Stare, **Lisjakova hči.** Povest. Broš. 16 K, po pošti K 1·60 več.

Dr. H. Dolenec, **Izbrani spisi.** Broš. 20 K, po pošti K 1·60 več.

Zbirka Mladinskih spisov.

Dr. I. Sorli, **Bob in Tedi, dva neugnanca.** Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti K 2·40 več.

Cika Jova Zmaj-Gradnik, **Kalamandarija.** Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več.

I. Waschtetova, **Pravljice.** Z barvanimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.

Zbirka Pre odne knjižnice.

F. M. Dostojevskij. **Besi.** Roman v treh delih. Broš. v dveh zvezkih 42 K, vez. v eni knjigi 56 K, po pošti 8 K več.

Edmond de Goncourt, **Dekle Eliza.** Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti K 2 40 več.

Mig. Cervantes, **Tri novele** Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 2 K več.

Anatole France, **Pingvinski otok.** Broš. 42 K, vez. 52 K, po pošti K 3·40 več.

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel *Oton Zupančič.*

Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 2 K več.

Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2·80 več.

* * *

A. Cehov, **Sosedje in druge novele.** Broš. 18 K, po pošti K 1·80 več.

„Pota in cilji".

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: *A. Melik,* **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.** I. del, vez. 21 K. II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti 9 K več.

III. in IV. zvezek: *Dr. Fr. Weber,* **Uvod v filozofijo.** 72 K, po pošti K 3·40 več.

V. in VI. zvezek: *A. Melik,* **Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Na boljšem papirju 60 K, na slabejšem 42 K, po pošti K 4·60 več.

VII. zvezek: *Dr. Prijatelj,* **Ruski realizem.** Cena mehko vezani knjigi 90 K.

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Al. Zalokar, **O ljudskem zdravju.** (Razprodano.)

Dr. Bogdan Derč, **Dojenček.** Broš. 6 K, po pošti K 1·60 več.

Dr. J. Demšar, **Spolne bolezni.** Broš. 10 K, po pošti K 1·40 več.

St. Sagadin, **Naš sedašnji ustavni položaj.** Broš. 16 K, po pošti K 1·40 več.

Leonid Pitamic, **Pravo in revolucija.** Broš. 8 K, po pošti 60 vin. več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš. 18 K, po pošti K 1·60 več.

Alb. Ogris, **Borba za jugoslovansko državo.** Broš. 32 K, po pošti K 1·60 več.

Vl. Corović, **Rasa in vera v srbski prošlosti.** Broš. 16 K, po pošti K 1·60 več.

Razne brošure.

Ustava kraljevine SHS. Cena 12 K, po pošti 1 K več.

Poglavje deveto in deseto kazenskega zakonika za Srbijo. Cena 12 K, po pošti 1 K več.

Stanovanjska naredba in pravilnik. Cena 6 K, po pošti 1 K več.

Občinski volilni red za Slovenijo. Cena 16 K, po pošti 1 K več.

Volilni red za ustavotvorno skupščino. Cena 16 K, po pošti 1 K več.

Dr. Ig. Rutar, **Zbirka vojaških zakonov SHS.** Broš. 36 K. (Po pošti za knjigo K 1·80 več, kjer ni označeno drugače.)

Dr. K. Ozvald, **Visokošolski mladini.** Broš. 3 K, po pošti 1 K več.

Albert Sič, **O slovenskih narodnih nošah.** Cena 5 K, po pošti 1 K več.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. 1921. Letna naročnina 180 K. Letnik 1919: 60 K, letnik 1920: 100 K, po pošti 10 K več.

V letu 1921 je izdala Tiskovna zadruga dosedaj že 18 knjig in brošur. Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.

Mark Twain:

Moja ura

(Poučna zgodbica.)

Moja lepa nova ura je šla poldrugo leto, ne da bi prehitevala ali zakašnjevala, ne da bi se ji pokvarilo kolesje ali da bi se mi ustavila. Končno sem se uveril, da so njeni podatki glede časa nezmotljivi ter njen ustroj in njeno orodje neminljivo.

Toda nekega večera sem jo pustil, da je potekla. Žaloval sem, kakor da je to brezdvomen znanilec in predhodnik nesreče. Vendar se je moje razpoloženje polagoma razjasnilo, navil sem uro na slepo srečo in zapovedal svojim babjevernim mislim, naj me zapuste.

Prihodnji dan sem stopil v prodajalno najboljšega urarja, da bi jo naravnal po pravem času. Trgovec jo je vzel v svoje roke in se spravil na delo, da mi jo popravi. Potem je dejal:

«Zaostaja za štiri minute. Regulator morava potisniti naprej.»

Skušal sem ga zadržati in mu pojasniti, da gre ura popolnoma pravilno. Toda ne; vse kar je mogla videti ta puhla repa v človeški podobi, je bilo, da ura za štiri minute zaostaja in da se mora regulator pomakniti naprej. Tako je izvršil, dočim sem bojazljivo plesal okoli njega in prosil, naj pusti uro pri miru, hladnokrvno in kruto svoje sramotno dejanje.

Ura mi je začela prehitevati. Vsak dan je bila bolj naprej. Prvi teden je obolela na hudi vročini in utrip žile je poskočil na 150 udarcev v senci. Po dveh mesecih je daleko prehitela vse kronometre v mestu in je šla nekaj nad trinajst dni pred koledarjem. Nahajala se je že v novembru in se naslajala nad snegom dočim je šumelo v vetru še oktobersko listje. Pomaknila je naprej rok za plačanje stanarine, letnih obračunov in sličnih stvari tako brzo in uničujoče, da tega nisem mogel več mirno gledati.

Nesel sem jo k urarju, da mi jo uravna. Vprašal me je, ali sem jo že kedaj dal popraviti. Dejal sem, da ne, da še ni bila nikoli potrebna popravila. Iz njegovih oči je zasijalo zlobno zadovoljstvo, brž je odprl uro, nastavil na oko nekaj, kar je bilo videti kakor mala čaša za kocke, in pogledal v kolesje.

Rekel je, da jo mora očistiti in namazati, razen tega pa še uravnati. Naj pridem tedaj čez teden dni.

Ko je bila moja ura očiščena, namazana in uravnana, je šla tako počasi, da je tiktakala kakor ure po zvonikih. Zamudil sem vsak vlak, prihajal k sestankom prepozno, zamujal obed; ura mi je podaljšala tri rešpektne dneve na štiri in moral sem protestirati svoje menice. Polagoma sem zaplaval v včerajšnji dan, nato v predvčerajšnji, potem v pretekli teden in končno sem se jel domišljevati, da se potikam popolnoma sam v predzadnjem tednu in da sem izgubil svet izpred svojih oči.

Začutil sem v sebi nekako tovariško občutje za mumije v muzeju kakor tudi željo, da bi kramljal z njimi o novicah. Zopet sem se napotil k urarju.

Dočim sem ga čakal, je razložil vso uro in izjavil, da je «otekel» cilinder. Zagotovil me je, da ga v treh dneh povsem ozdravi. Po tej operaciji je šla ura «povpečno» dobro, a to je bilo tudi vse. Pol dni je tekla kakor zloba, ki se je učlovečila in tako lajala, sopihala, kihala, puhala in smrčala, da ob tem ropotu nisem mogel čuti niti svojih misli. V vsej državi ni bilo ure, ki bi se ji mogla primerjati.

Drugo polovico dneva se je zopet zakasnila in potrošila toliko časa, da so jo vse ure, katere je prehitela, zopet došle. Tako je končno po štiriindvajsetih urah popolnoma pravilno došla na svoje mesto. V splošnem je kazala povprečno pravilni čas in nihče ji ni mogel očitati, da ni storila svoje dolžnosti.

A korektni povprečni čas je vedno dvomljiva krepost pri uri, zato sem nesel spaka k drugemu urarju. Dejal je, da je zlomljeno pero. Rekel sem, da me veseli, da ni nič hujšega. Ako povem po pravici, nisem imel niti pojma kaj je bilo pero, toda nasproti tujemu človeku nisem hotel pokazati svoje nevednosti. Urar je popravil pero; a kar je ura pridobila v enem oziru, je izgubila v drugem. Šla je nekaj časa, potem je pa nekaj časa počivala, nato je zopet šla in tako dalje, pri čemer je poljubno določevala odmore. In vselej, kadar je začela iti, se je stresla, kakor musketa. Nekaj dni sem si vatiral prsi, končno pa sem nesel uro zopet drugemu urarju.

Ta jo je razkosal v čisto majhne delce in vrtil to drobnarijo pod svojim steklom. Nato je povedal, da mora biti pokvarjeno prožilo. Popravil ga je in spravil zopet uro v tek. Sedaj je šla dobro, le semintja na primer vsakih deset minut so se kazalci sprejeli kakor škarje in korakali naprej v tesnem objemu. Najstarejši mož na svetu s to uro ni mogel določiti, kaj je glava ali rep dnevnega časa. Zopet sem šel, da dam uro popraviti.

Ta individij je dejal, da je kristal zakrivljen in verižica zamotana. Menil je tudi, da je treba kolesje podkovati. Oskrbel je vse te stvari in tedaj je vršila uro svojo dolžnost prav dobro. Imela je samo to posebnost, da je v njej, ko se je kakih osem ur mučila, jelo šumeti kakor v uljnjaku in so se jeli kazalci vrteti s tako brzino, da sem moral dvomiti o njihovi istovetnosti, ker so bili videti kakor nežna pajčevina nad uro. Brneli so in nato s pokom prestali.

Težkega srca sem se napotil zopet k urarju in gledal, kako je razdeval uro. Potem sem se pripravljal, da ga strogo zaslišim, zakaj stvar je postajala resna. Uro sem kupil za dvesto dolarjev, za popravila sem pa plačal, kakor se mi zdi, dva do tri tisoč. Ko sem čakal in opazoval, sem spoznal v urarju starega znanca — bivšega parniškega strojnika, o katerem sem vedel, da nikakor ni bil kaj prida. Skrbno je preiskal vse delce na uri, kakor so napravili drugi urarji, nato pa je izrekel svojo sodbo z isto gotovnostjo kakor drugi.

Dejal je:

«Preveč ropotá, obesiti morate vijaček na varnostni ventil!»

Na mestu sem mu razbil butico in ga dal na svoje stroške pokopati.

Moj stric Viljem (sedaj žal mrtev) je imel navado govoriti, da je dober konj dober konj, dokler ni utekel in da je dobra ura dobra ura, dokler je ni imel v rokah popravljalec. Nato se je začuden spraševal, kaj bi bilo iz vseh teh kotlarjev, puškarjev, čevljarjev in kovačev, ki jim posli ne gredo po sreči. Toda nihče mu tega ni mogel povedati.

FRIDERIK HABSBURG PRODAL SVOJA POSESTVA.

Pariz, 12. septembra. (Izv.) Bivši Erzherzog Friedrich je prodal svoja in svoje žene ter svojih otrok veleposestva na teritoriju bivše avstro-ogrske monarhije nekemu amerikanskemu konzorciju, ki hoče sedaj ta posestva upravljati. Posestva so vredna baje 200 milijonov dolarjev. Jugoslovanskih posestev bivšega nadvojvode se ta prodaja ne more tikati, ker so po zakonu proglašena za državno svojino.

KAKO NARAŠČA DAVČNA MOČ NAŠE DRŽAVE.

Beograd, 12. septembra. Po uradnem poročilu se je v vsej kraljevini leta 1919. plačalo davkov za 65 milijonov 625.628·96 dinarjev, leta 1920. pa 143,555.777·83 dinarjev, dočim so plačani davki leta 1921. znašali 206 milijonov 151.930·75 dinarjev. Kakor se vidi, se državni dohodki vedno bolj zvišujejo in kosolidirajo.

POMOŽNA AKCIJA ZA RUSIJO OGROŽENA.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Ruska sovjetska vlada je v posebni noti odklonila direktno sodelovanje medzavezniške komisije pri akciji za pobijanje gladu na Ruskem. Vsled tega se bo vsa akcija najbrže ponesrečila in internacijonalni komite se razide.

MADŽARSKA V ZVEZI NARODOV?

Ženeva, 12. septembra. (Izv.) Sprejetje Madžarske v Zvezo narodov je toliko kot gotova stvar. Temu pripisujejo tudi nenadno odpotovanje češkoslovaškega ministra dr. Beneša, ki je zapustil Švico pod pretvezo notranjega položaja v državi. Jugoslavija in Rumunija baje ne bosta tako ostro nasprotovali sprejetju Madžarske v Zvezo narodov.

BERLIN V TEMI.

Berlin, 12. septembra. (Izv.) V mestnih plinarnah in elektrarnah je nocoj izbruhnila stavka. Mesto je v temi; tramvaj ne vozi.

Preklic. 1515

Preklicujem besedo, ki sem jo izustila v nagli jezi med prepirom proti g. Ig. Struna, pek. pomočniku.

Prodajalka pri tvrdki Novotny.

Sobo išče

samostojen trgovec, ne mog če s hrano. Plača postranska stvar. Ponudbe na upravništvo «Jutra». 1516 3—1

Morska trava (afrik.)

na debelo in drobno se dobi pri Brata Sever, trgovina s pohištvom in tapetniška delavnica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13. 1493 6—3

Obl. koncesj. zavod za pokončavanje podgan, miši in mrčesa, Kolodvorska ulica št. 39. 415 52—44

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
1327 Popravila točno in solidno! 52—8

Gosposka vila
1480 **na Bledu** 4—4
na prodaj.
Naslov in poizvedbe na „Vila Mir", Bled.

Suhe gobe in fižol
plačuje po najvišjih cenah tvrdka
M. Geršak & Komp.
Ljubljana, Kongresni trg št. 10.
1436 3—3

Obvestilo.
Imam v zalogi **vse sokolske potrebščine: Kroje za člane in članice, telovadno obleko, čevlje, ovratnike, gumbe itd.** Cenik na razpolago
Zdravo! 1153 30 18
Peter Capuder, Ljubljana, Vidovdanska c. 2,
dobavitelj Jug. Sokol. Saveza.

Išče se deklica
zmožna slovenskega in angleškega jezika,
ki je došla iz Amerike, k dvema dečkoma. Stara naj bo nad 14 let. Oglasi naj se pri IVANU KRAMER, Št. Peter pod Sv. Goro. 1506 3—3

Puškarna v Kranju

P. Z. Z O. Z. izdeluje vsakovrstno **novo orožje.** 150) 2—2
Popravila se izvrše strokovnjaško. Oddelek za prodajo municije, revolverjev, pištol i. t. d. **Ceniki na zahtevo!**

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega" romana, ki je vzbujal splošno pozornost:

Frank Heller, Prigode gospoda Collina.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

Naroča se pri upravništvu „Jutra", Ljubljana, Sodna ulica 6.

Pozor! Trgovci s klobuki in modistinje. Pozor!
Ne pozabite si ogledati razstavnega prostora, paviljon E št. 41
Franjo Cerar, tovarna slamnikov in klobukov
1422 **Domžale (Stob) pri Ljubljani.** 10—10
Tovarna je 7 minut oddaljena od postaje Domžale.

Dunajska cesta 31. **JOS. RAVNIKAR** Dunajska cesta 31.
LJUBLJANA 1318 26—7
zaloga manufakture na debelo.

Mehanična vrvarna, terilnica, predilnica
Anton Sinkovec, Kranj-Grosuplje
Centrala: Grosuplje. Telefon: Grosuplje 1.
razstavlja svoje izdelke na Ljubljanskem velikem semnju paviljon E št. 39, katerega obisk vljudno priporočamo. 1420 10—10

Jadranska banka v Trstu.

OGLAS.

Na podlagi sklepa izvenrednega občnega zbora, ki se je vršil v Trstu dne 28. avgusta 1921., prične se **z dnem 15. septembra 1921** izplačevanje kupona št. 15 naših delnic

z Lir. 12·— (dvanajst ital. lir)

po kosu kot dividenda za poslovno leto 1920. pri blagajnah vseh naših podružnic in pri Banki i Štedioni za Primorje, Sušak in njenih podružnicah na Reki in v Bakru.

V svrho vnovčevanja kupona št. 15 za leto 1920. potrebno je prinesti tudi odgovarjajoče število kuponov št. 13 za leto 1918. in št. 14 za leto 1919., kateri se bodo povlekli brez nadaljnjega naplačila, če je bila na iste že izplačana akonto-dividenda. V kolikor akontacija še ni bila plačana, bodo isti vnovčeni in to za leto 1918. s K 40·— po kosu in za leto 1919. z Lir. 10·— po kosu.

Ravnateljstvo
Jadranske banke v Trstu.